

BYGG MESTEREN

UTGAVE 0721 FAGTIDSSKRIFT FOR TØMRERFAGET
WWW.BYGGMESTEREN.AS

A construction worker with a beard and orange helmet is working on a wooden wall. He is wearing a black t-shirt and a watch. The wall is made of horizontal wooden planks. The background shows a construction site with scaffolding and other wooden structures.

Tømrmanko gir lærlingvekst

Prisendringene spiser
opp dekningsbidraget

Økt etterspørsel
hos små sagbruk

Struktur gjør tømre
presise til kunden

Forskjellen ligger i teknologien

Tyvek®-duken 150 x forstørret

KLIKK HER
FOR MER INFO

Norges mest fuktsikre!

- Spunnet i ett homogent sjikt
- 100 % membran – tvers igjennom
- Slagregnstett – testet for 600 Pa
- Tørker ut bygget raskt og sikkert
- 6 mnd. ubeskyttet uten kledning

the
Original
proven since 1990

Bygg bedre, enklere

BYGGMESTEREN

UTGAVE 07/21 - ÅRGANG 95

Utgitt av Byggforlaget AS

Sørkedalsveien 9,

Pb. 5475 Majorstuen, 0305 Oslo

E-post: post@byggmesteren.as

REDAKSJON

PER BJØRN LOTHERINGTON

ansvarlig redaktør

Direkte tlf: 917 21 550

E-post: pbl@byggmesteren.as

CHRISTOPHER KUNØE

webansvarlig

Direkte tlf: 917 63 644

E-post: ck@byggmesteren.as

ANNONSER

ANNE-GRETHER KROGDAHL

Direkte tlf: 948 84 001

E-post: agk@byggmesteren.as

ANNONSEFORMATER OG PRISER

Format (bredde x høyde) 4 farger

Oppslag (385x260 mm): 37.190,-

1/1 side (185x260 mm): 26.450,-

1/2 side (185x130/90x260 mm): 18.750,-

1/4 side (90x130/185x65 mm): 10.320,-

Bilag: 18.350 - 39.000,- Priser eks. MVA

PRODUKSJON

FORSIDEFOTO: Harald Vingelsgaard

REDAKSJONEN AVSLUTTET: 12. aug.

NESTE UTGIVELSE: 28. september

GRAFISK UTFORMING: Jan Almås

TRYKK: O7 Media AS

ABONNEMENT

INFO-SYS

Tlf: 22 53 53 34

E-post: byggmesteren@info-sys.no

ABONNEMENTSPRISER 2021

Ordinært abonnement: kr 850,-

Abonnement utland: kr 910,-

Abonnement pensjonist/student/

medarbeider: kr 480,-

Full tilgang: kr 700,-

F Fagpressen

Opplag: 5.414

Opplagskontrollert av

Fagpressens Mediekontroll

Antall lesere: 39.000

(Kilde: Kantar Media Fagpresse 2018)

Mest etterspurte yrke i en hektisk næring

«Det er alltid jobb til gode tømrere» sies det gjerne når bransjefolk møter unge mennesker som skal gjøre et yrkesvalg. Det er selvsagt sant, en god tømrer er allsidig og kan omstille seg og dermed regne med å ha jobb selv om det måtte knipe. Nå er det ingen knipe, tvert imot peker pilene for salg av nye boliger og fritidsboliger bratt oppover.

Det kan riktignok knyttes en del usikkerhet til utviklingen videre med de raskt voksende byggevareprisene. Men slik det ser ut idet vi begynner på høsthalvåret, er det mye å gjøre for de fleste, enten de bygger boliger eller fritidsboliger. Det fører til et stort sug etter erfarne tømrere.

At gode tømrere er attraktive i arbeidsmarkedet, er kjent fra før. Seinst ved disse tider i fjor, kåret Nav tømreryrket til et av de mest etterspurte yrkene i pandemien. Det gjelder antakelig enda mer i disse dager. Som vi omtaler på de neste sidene, jakter firmaer over hele landet etter tømrere nå. De legger vekt på at tømrerne har noen års erfaring. Men de fleste som jakter tømrere, går tomhendte hjem. «Markedet for tømrere er støvsugd», konstaterer en byggmester som helst skulle hatt 10–15 nye tømrere til ventende oppdrag. Norgeshuskjeden melder om et samlet behov for 150 tømrere og har annonsert i alle kanaler som unge voksne følger. Mange har vist interesse, men knapt noen med ønskede kvalifikasjoner har søkt.

En positiv konsekvens av det store behovet for ledige hender, er at bedrifter

«Bedriftenes vilje til å gi skikkelig opplæring, må stå i stil med viljen til å rekruttere» lærlingene.»

ser ut til å være mer villige enn ellers til å gi unge en lære plass. De største opplæringskontorene melder om at de går mot rekorder i lærlinginntak i år.

Det er selvsagt bra at tømrerfaget og dets framtidige utøvere er populære. Men det hviler et ekstra stort ansvar på lærebedriftene som må sørge for at de unge tas skikkelig imot og får den opplæring og oppfølging som trengs. Om utgangspunktet er svakt, og det ser ut til å være håpløst langt fram for å bestå svenneprøven, kan det være nyttig å minne lærlingen på at det gjelder å være interessert og villig til å lære. Det er bedre enn å være en som har evner, men som ikke vil lære.

Per Bjørn Lotherington

PER BJØRN LOTHERINGTON
ANSVARLIG REDAKTØR

Snakk med noen som vet at gode logistikk løsninger sikrer fremdriften.

*Wanvisa, Gintaras, Elias,
Tom Erik, Ky, Allan og Martin
Medarbeidere fra sentrallageret*

KLIKK HER
FOR MER INFO

Maxbo Proff har flere logistikkentre, blant annet et topp moderne sentrallager på Fossum ved Oslo. Her bruker vi avansert lagerstyring og informasjonsteknologi for å effektivisere hverdagen til våre kunder. Takket være dyktige medarbeidere har vi bransjens mest effektive logistikkentre. Enten du ønsker varene levert på byggeplassen eller har behov for mer skreddersydde løsninger, skal vi sørge for

at jobben blir godt gjort. Vi vet at god logistikk sikrer en effektiv byggeprosess og holder kostnadene nede. Ta kontakt med din lokale prosjektselger, ring Maxbo Proff kundeservice på 21 93 76 25 eller les mer på maxboproff.no

MAXBO
Proff

INNHold

NYHETER

- Tømrmanko fører til lærlingrekorder..... **8**
- De siste prisendringene spiser opp dekningsbidraget..... **14**
- Per Olaf Lundteigen (Sp): – Satser dere på faste ansatte og lærlinger, satser Sp på byggmestrene.... **16**
- Boligtomter snur flyttetrenden i Ringeby..... **20**
- Løsning for nye boliger med royalkledning..... **21**

REPORTASJER

- Bygget er stort og tempoet høyt på Moan..... **22**
- Struktur gjør tømrrere presise til kunden..... **26**
- Nordbohus Modum selger jevnt og trutt med eneboliger..... **30**

TØMREREN

- Markus besto sjelden svenneprøve meget godt.... **33**
- Sagbruk: Større etterspørsel, begrenset kapasitet.. **36**
- Andrea Marie (20) er imponerende allsidig..... **42**
- Christoffer har utmerket seg fra første dag..... **44**
- Produktnyheter..... **45**

JUS

- Money for Nothing – entreprenørenes krav på avbestillingserstatning..... **48**

LAUG OG FORBUND

- Landsmøte på vikingtokt..... **49**

Struktur 26 gjør tømrrere presise til kunden

33 Sjelden svenne- prøve for Markus

36 Stor etterspørsel hos sagbrukene

KUNSTEN Å TETTE

ETASJEN OVER REKLAMEBYRA

Det gjelder å bruke **riktig tape**
når du skal tette bygget.
MATAKI® har alle de riktige og smarte
tape-variantene for tak, vegg og grunn.

Sjekk mataki.no/vindsperre-tape

MATAKI®
Tettesjikt for norske forhold

Flere jenter søker til bygg- og anleggsteknikk

OSLO: I år er 10 prosent av søkerne til bygg- og anleggsteknikk jenter. Det er en økning fra fire prosent i 2012, viser en oversikt fra Utdanningsdirektoratet.

I alt er det 4 488 unge som

søker bygg og anleggsteknikk i år. Det vil si på samme nivå som de to foregående åra.

Yrkesfagene er nå mer populære enn studieforberedende. I år utgjør søkere til yrkesfag 52 prosent av søkerne.

Aldri før har det vært flere jenter som har søkt seg til bygg- og anleggsteknikk. (Foto: NHO)

NYHETER

En krevende detalj i tetting rundt takvindue diskuteres og lærlingene følger med: (f.v.) Daglig leder Bjørn-Gunnar Pedersen, prosjektleder Andreas Dischler, tømmerstevn Ole Storvand og lærlingene Olav Herland og Peter Steen Olsen.

Tømrmanko fører til lærlingrekorder

Over hele landet jakter byggebedrifter forgjeves etter erfarne tømre. Samtidig går det mot rekorder i lærlinginntaket.

AV **PER BJØRN LOTHERINGTON**
PBL@BYGGMESTEREN.AS

– Akkurat nå har vi jobb til 10 ansatte til, men realistisk kunne vi ha håpet på mellom tre og seks erfarne tømre for å ta unna alle oppdragene. Men vi får ingen. Nå må vi derfor tenke mer langsiktig og satse videre på lærlinger, sier Bjørn-Gunnar Pedersen som leder Futura

Entreprenør i Nordre Follo kommune.

Han har omkring 30 ansatte og seks tømrelærlinger i arbeid i dag. Alle firmabilene er pyntet med «Tømre søkes».

SØKERE VIL BLI TØMRER

– Vi har prøvd annonser på nettet, og har vel fått 40–50 henvendelser. Selv om vi stiller avgjørende krav om norsk språk

og svennebrev i tømrefaget, er de fleste henvendelsene fra personer som har fått elektronisk hjelp med å oversette søknaden og som har et sterkt ønske om å bli tømre, men ikke er det, forteller Pedersen når vi møtes på en byggeplass der en tømmerstevn og to lærlinger er i gang med å montere takvinduer.

Nå på ettersommeren har firmaet tatt inn tre nye lærlinger, og en av de fire andre i firmaet skal opp til svenneprøven en av de kommende ukene.

– Hva gjør du når du ikke får økt

Fagutdanning må få sin egen minister

OSLO: – Håndverksfagene og fagutdanningene har over flere tiår kommet i skyggen av teoretisk utdanning i Norge, mener styreleder Tore Ådlandsvik (bildet) i Norske Trevarer. Han foreslår at denne delen av utdanningssystemet får en egen minister.

– Norge trenger å utdanne

fagfolk og håndverkere, og vi ser nå at unge begynner å få opp øynene for praktiske fag. Da er det viktig at myndighetene følger opp med større fokus på håndverkene og økte ressurser til fagutdanningen. En slik satsing fra myndighetenes side ville bli til stor glede for ungdommer og yngre folk i

Norge i de tidene som kommer, mener Ådlandsvik.

– Vi annonserer etter tømmerere på digitale medier og på firmabilene, men har ennå ikke fått napp, forteller daglig leder Bjørn-Gunnar Pedersen i Futura Entreprenør AS.

kapasiteten?

– Vi kan ikke annet enn å si fra oss jobber vi får henvendelser om, fastslår Pedersen.

FULL ORDREBOK OG MER KOMMER

– Vi må redusere virksomheten fordi vi mangler 10–15 mann. Markedet for tømmerere er støvsugd, fastslår Bjørn Johansen i Snekkerbjørn AS i Bodø.

Han har nesten 40 ansatte og ordreboka er full. Mer er også ventet, men firmaet har ikke kapasitet. Prosjekter må settes på vent og utsettes.

– Hva med innleie?

– Nei, det har jeg aldri gjort. Vi må tenke langsiktig med egne ansatte. Nå viser det seg jo også at den som har satsset på utenlandsk innleie, får problemer med innreiserestriksjoner og karantene.

– Forstår kundene situasjonen?

– Ja, men det er også noen som trekker seg, og det har de jo rett til om det blir for lenge å vente.

VIL HA NORSK ARBEIDSKRAFT

I Byggmesterforbundets avdelinger i Oslo, Bergen og Trondheim har alle medlemmene mer enn nok å gjøre, og mange jakter forgyves etter erfarne tømmerere.

Inge Unneland Bauge som leder Byggmesterforbundet region vest, tror den store

etterspørselen etter tømmerere har sammenheng med pandemien, reiserestriksjoner for utenlandsk arbeidskraft og at kunder nå i større grad ønsker seg norsk arbeidskraft og norske ungdommer.

SIER NEI TIL ENEBOLIG

– Jeg har i mange år fått henvendelser fra private som jeg har formidlet videre til medlemmer, men nå er det ingen som har kapasitet til å påta seg oppdragene. I stedet får jeg videresendt henvendelser som medlemmer ikke har tid til, forteller Bauge.

Han sier henvendelsene kan gjelde forskjellige mindre oppdrag, men også nye eneboliger.

LÆRLINGREKORDER I STORBYENE

Opplæringskontorene i Oslo og Bergen setter begge rekorder i lærlinginntak i år. I begynnelsen av august hadde kontorene utplassert like mange lærlinger som de hadde regnet med for hele året. I Oslo er 200 utplassert så langt, mens det pleier å være 140–150 ved denne tida. Derfor kan det bli opp til 300 nye lærlinger i år, anslår daglig leder Harald Hansen ved Opplæringskontoret for tømmerfaget i Oslo og Akershus.

– Dette vitner om en positiv interesse for faget. Skolene har ventelister av søkere, og karakternivået er høyt. Det er bra, fastslår han.

– Kan bedriftene ta imot så mange?

– Ja, bedriftene tar imot, men noen kan ha utfordringer med gode og erfarne instruktører. I noen bedrifter er det derfor lettest å ta inn voksenlærlinger så bedriften får fire år til å lære dem opp. For noen kan to år i bedrift som er det vanligste, bli i snaueste laget, sier Hansen.

LER MER PÅ NESTE SIDE:

■ **Thomas styrker lærling-oppfølgingen**

■ **Trenger 150, har ennå ikke fått noen**

NYHET!

Casco® MultiTech Verktøykasse på patron!

Fuger og lim
under alle forhold

casco.no

Thomas styrker lærlingoppfølgingen

BERGEN: For å styrke oppfølgingen av de mange nye lærlingene, har Byggmestrenes Servicekontor ansatt Thomas Mørk (41) som ny opplæringskonsulent. – Behovet for nye tømrere er stort her og det blir spennende å bidra til at lærlingene og lærebedriftene lykkes, sier Mørk. Han er utdannet tømrer og var tidligere byggfaglærer ved Laksevåg videregående skole.

Trenger 150, har ennå ikke fått noen

MELHUS: Flere av de 125 forhandlerne i Norgeshuskjeden gikk i juli sammen om en sentral kampanje for å skaffe flere tømrere. Uten å lykkes ennå.

Kjeden har annonsert etter 150 tømrere med minst fem års erfaring som kvalifikasjonskrav.

– Men vi har knapt fått en eneste søker som tilfredsstiller kravene, forteller markedssjef Jonny Svarliaunet.

– Vi har tatt i bruk flere digitale flater, og via nettviser og sosiale medier har vi drevet flere tusen interessenter inn

til landingssida vår, hvor vi har listet opp 46 forhandlere over hele landet, som alle har behov for en eller flere stiltinger. Vi kan også skilte med å være Norges fjerde beste arbeidsplass, og best i vår bransje på arbeidsmiljø. Men det har dessverre ikke hjulpet. Vi har på langt nær fått så mange ansettelser som vi håpet på.

Markedssjef Jonny Svarliaunet i Norgeshus.

ØKT ETTERSPORSEL

For Norgeshus er det først og fremst økt salg av boliger og fritidsboliger som har gitt forhandlerne mer å gjøre og dermed fører til behov for så mange flere tømrere.

– Den økte etterspørselen er selvsagt godt nytt for forhandlerne. Vi registrerer at kunder endrer ønskene etter pandemien. Blant annet er det økende interesse for bolig utenfor sentrum slik at familien kan ha en hagefleks å boltre seg på, og mange ønsker et kontor i stedet for ett av soverommene, forteller markedssjef Svarliaunet.

Nå skal Arbeidstilsynet sørge for at lønna kommer

OSLO: Fra 1. juli kan Arbeidstilsynet gi arbeidsgivere pålegg om faktisk å utbetale minstelønn i tråd med gjeldende allmenngjøringsforskrifter. Bygg er en av ni tariffområder/bransjer med allmenngjort minstelønn.

– Endringen innebærer at dersom Arbeidstilsynet oppdager at arbeidstaker ikke har fått utbetalt lønn for utført arbeid eller at utbetalt lønn er lavere enn det som følger av den allmenngjorte minstesatsen for bransjen, vil det kunne gis pålegg om utbetaling av manglende lønn, forklarer statssekretær Vegard Einan.

Klimabaserte energikrav til bygg ute på høring

OSLO: Regjeringen vil innføre krav om klimagassregnskap for boligblokker og yrkesbygg i byggteknisk forskrift (TEK17).

Klimagassregnskap legger grunnlaget for å senere kunne innføre treffsikre og effektive krav til utslippsnivå. Regjeringen foreslår også større fleksibilitet i å oppfylle øvrige energikrav for boligblokker og yrkesbygg dersom det kan dokumenteres bruk av materialer med lavere klimagassutslipp. Dette kan gi reduserte byggekostnader og stimulere flere til å redusere klimagassutslippene.

Bygg Reis Deg stand D01-24

Derome
Takstolteknikk

»Ledende aktør på takstoler«

Mange år med opparbeidet kompetanse om tre, takstoler og prefabrickerte byggkomponenter.

KONTAKT OSS

Tel 63 96 90 90
takstolteknikk@derome.no
Fabrikker i Minnesund, Svarstad og Tanumshede
derome.no

TETTE- MESTEREN

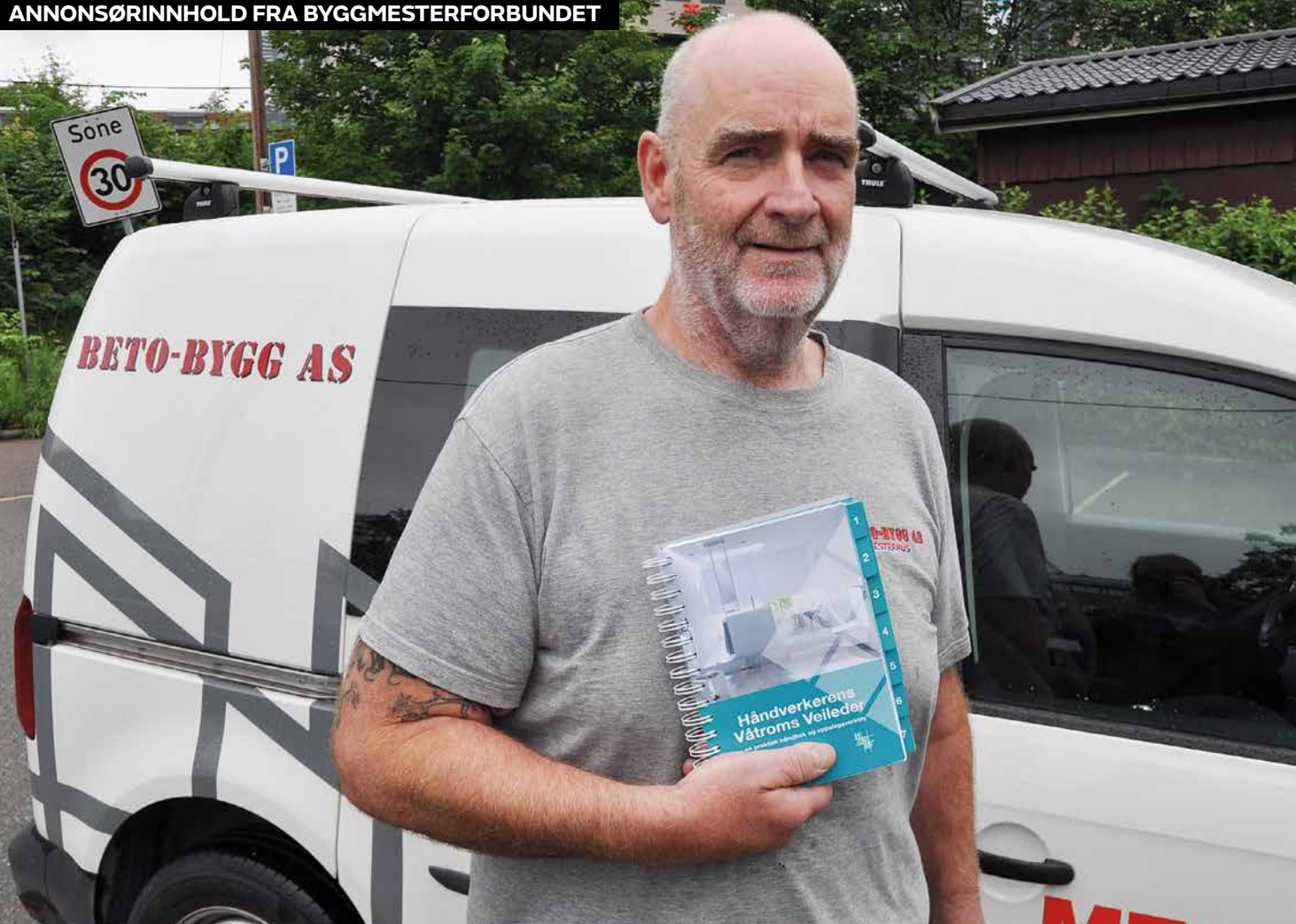
ETASJEN OVER REKLAMEBYRÅ

Riktig gjort,
og ved å benytte Halotex Tettesystem,
får du et komplett system av produkter
som sammen gir 30 års garanti.

Sjekk mataki.no/halotex

MATAKI®
Tettesjikt for norske forhold

Byggmester Åsmund Østvold i Beto-Bbygg AS kan smykke seg med at bedriften har blitt kåret til Årets Gassebedrift av Dagens Næringsliv, og selskapet kan også skilte med solide økonomiske resultater gjennom mange år. – En fokusering på kvalitet i alle ledd har gitt oss en god og stabil kundeportefølje med fornøyde kunder. Vår markedsføring er i grunnen munn-til-øre metoden, vi får oppdrag på grunn av anbefalinger fra våre eksisterende kunder. Det er en tillit vi vet å forvalte, forteller byggmester Åsmund Østvold.

Byggmester Åsmund Østvold, Beto-Bbygg AS, Oslo:

– HÅNDVERKERENS VÅTROMSVEILEDER SIKRER KVALITET

– Vi har brukt kurset både for prosjektledere og for våre fagarbeidere, og jeg kan anbefale dette på det varmeste. Kurset følger krav til tekniske forskrifter og gir praktiske råd, som alle vil ha nytte av i sitt kvalitetssikringsarbeide, fastslår byggmester Åsmund Østvold.

– Vi er en håndverksbedrift som har stort fokus på kvalitet i alle ledd, og følger selvfølgelig kravene i gjeldende tekniske forskrifter. Fordi vi ofte påtar oss hovedentrepriser, er vi avhengig av et godt samarbeid med våre underleverandører, og vi må sørge for at disse fullt ut er kjent med våre kvalitetskrav. Det er en av grunnene til at jeg selv har gjennomgått prosjektlederkurset Håndverkerens

Våtromsveileder, og at våre lærlinger gjennomgår kurset beregnet på fagarbeidere, når de får svennebrevet. Vi må ta ansvar for å samarbeide med folk fra flere fagområder, da må våre 15 medarbeidere, som alle er tømrere, ha kompetanse og en forståelse for hva som kreves for å gjennomføre en feilfri totalleveranse, sier Åsmund Østvold.

PRAKTISK RETTET

Beto-Bygg ble etablert i 1990 og er en velrennomert bedrift, som følger byggeforskriften. Selv om bedriftens ansatte har lang erfaring med våtromsarbeider, mener Åsmund Østvold at kurset Håndverkerens Våtromsveileder dekker viktige temaer innenfor kravene til bad og andre våtrom.

– Det er viktig at vi er bevisst på at vi tar ledelsen og sørger for et godt sluttresultat. Det er verdifullt å lære litt om andre fagområder som er involvert i baderom så vi kan lage et sammensveiset team.

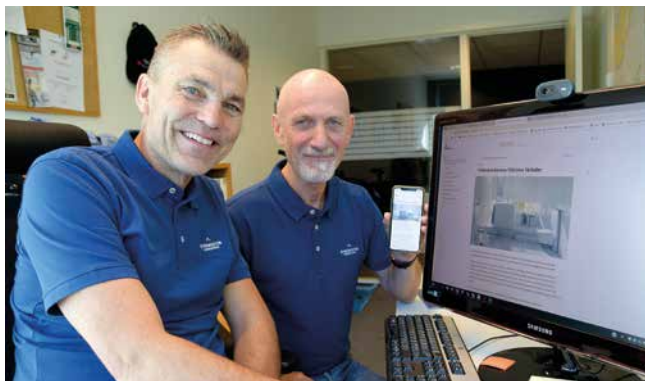
Kurset gir også praktiske råd og veiledning om ulike temaer, som kontrakter og endringer, veiledning og frarådningsplikt, avtalt kvalitetsnivå, rutiner og sjekklister for fag og entreprenører, FDV dokumentasjon, sluttkontroll og overlevering. Så alle som jobber med våtrom vil ha nytte av dette.

– Men det er viktig å understreke at praktisk fagkunnskap må ligge i bunn, legger han til.

FEILFRI LEVERANSE

En stor del av Beto-Bygg AS' virksomhet er rehabiliteringsmarkedet. Det er krevende å påta seg hovedentrepriser, men Åsmund poengterer at selskapet har opparbeidet seg god ekspertise i dette markedet.

– Vi har gjennomsnittlig rundt 10 baderomsprosjekter i året, og vi har ikke hatt noen lekkasjer på bad noensinne. Det viser at fokuset på kvalitet og kompetansebygging lønner seg. Vår erfaring er at kurset Håndverkerens Våtromsveileder gir nyttige inputs for en problemfri gjennomføring av våtromsprosjekter, og jeg vil anbefale alle å gjennomgå et slikt kurs.

– Håndverkerens Våtromsveileder følger oppdaterte tekniske forskrifter og tar for seg alt innen våtromsarbeider fra A til Å, sier fagkonsulent Tor Ole Larsen (t.h.). Sammen med kollega, fagkonsulent Nils Jørgen Brodin, tar han sikte på å gjennomføre en kursrekke landet rundt fra høsten 2021. (Foto: P. B. Lotherington)

KURS DER DU BOR

Under pandemien har kurset Håndverkerens Våtromsveileder blitt gjennomført på Teamsmøter. Men nå er det igjen duket for fysiske kurs landet rundt, forteller fagkonsulent Tor Ole Larsen.

– Vi planlegger første kurs i Oslo 6. – 7. oktober. Deretter vil vi gjennomføre kurs rundt om i landet. Kursene er praktisk rettet og det er gjennomsnittlig 15 – 20 deltagere på hvert kurs. Det kan være verd å merke seg at vi også gjennomfører bedriftsinterne kurs på forespørsel, eksempelvis for bedrifter som ønsker å samle personer fra ulike fagområder.

RIKTIGE BAD MED HÅNDVERKERENS VÅTROMSVEILEDER (HVV)

I løpet av 10 år har rundt 1.500 personer gjennomført det sertifiserte kurset Håndverkerens Våtromsveileder, forteller fagkonsulent Tor Ole Larsen i Byggmesterforbundet og legger til følgende; – Fagarbeidere utgjør 90% av alle deltagere på våre våtromskurs. Men vi tilbyr også kurs for prosjektledere. Nytt i år er at vi også har opprettet et register hvor alle kursdeltagere med sertifikat kan registrere seg og bedriften. Dette har vi gjort for at de som vil ha bygget riktige bad enkelt kan finne kvalifiserte bedrifter som kan utføre jobben.

SAMARBEIDS-PROSJEKT

– Håndverkerens Våtromsveileder er utviklet av Byggmesterforbundet i samarbeid med Norske Murmestres Landsforening (NML). Veilederen finnes også i digital utgave, som kan kjøpes uten å delta på kurs. Kursdeltakere får veilederen både i bokform og ett års digitalt abonnement.

SLIK MELDER DU DEG PÅ HÅNDVERKERENS VÅTROMSVEILEDER:

Gå inn på **byggmesterskolen.no** og se planlagte kurs i kurskalenderen. Medlemmer av Byggmesterforbundet får rabatt på alle kurs.

KLIKK HER
FOR MER INFO

BYGGMESTERFORBUNDET
www.byggmesterforbundet.no

De siste prisendringene spiser opp dekningsbidraget

OSLO: Kalkyler basert på priser i april og mai/juni i år, viser hvilken krise prisendringene har satt byggmestre i. Beregnet dekningsbidrag blir spist opp av de økte prisene.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

– Dette underbygger våre påstander, og tilsidesetter produsentenes forsøk på å bagatellisere situasjonen, mener administrerende direktør Knut Strand Jacobsen i Byggmesterforbundet.

– Nå må produsenter og distributører slutte med gangetabellen, og bruke fornuftsprising i en kritisk fase for kundene, legger han til.

KALKULERT MED PRISENDRINGER

Strand Jacobsen legger fram beregninger Byggmesterforbundet har gjort som viser hvilken reduksjon byggmesteren ville fått i dekningsbidraget sitt om han hadde inngått kontrakt i april og først kommet i gang og kjøpt materialer etter prisendringene 1. juni.

Indeksen sier at materialer til tømrerarbeider i enebolig av tre har økt med 12,4 prosent på de to månedene. Men trelasten (heltreprodukter) som utgjør den største delen av materialene, har steget 17 prosent. I løpet av de to månedene går kostnadene til trelast opp fra 256 000 til 300 000 kroner, en økning på 44 000 kroner. Byggmesterens beregnede dekningsbidrag blir redusert med det samme fra 362 000 til 304 000 kroner.

MINDRE FORTJENESTE MED STØRRE MATERIALBEHOV

I mer materialintensive arbeider som krever færre timer, gjør prisstigningen enda større utslag. I en beregnet etterisolering og skifte av kledning på en enebolig, øker kostnadene til trelast med 24 prosent fra 40 000 til 50 000. Byggmesterens dekningsbidrag reduseres tilsvarende.

Administrerende
direktør Knut Strand
Jacobsen i Bygg-
mesterforbundet.

I kalkylen for ny terrasse øker trelastkostnadene med 25 prosent fra 32 000 til 39 500. Byggmesterens dekningsbidrag reduseres tilsvarende fra 19 340 til 11 545. Det vil si en reduksjon på 40 prosent.

MED OKTOBERPRISER I MAI

Det har vært flere prisstigninger før den som kom 1. juni. Beregningene viser at byggmesterens dekningsbidrag ville vært redusert med 39 prosent om han i mai i år skulle bygge en enebolig med kontrakt fra oktober i fjor.

På de seks månedene er trelast til en enebolig blitt 53 prosent dyrere. Trelasten ville kostet over 100 000 kroner mer i mai enn ved kontraktsinngåelsen i oktober. Andre byggevarer har også steget i pris, så det totale dekningsbidraget ville blitt redusert med 132 000 til 204 000 kroner.

TERRASSEJOBB UTEN LØNN

Med kontraktsinngåelse i oktober og utført med materialpriser i mai, ville dekningsbidraget vært redusert med 43 prosent til 32 000 kroner for etterisolering og skifte av kledning. Det ville vært helt spist opp til den nye terrassen. I mai ville materialene til terrassen kostet mer å

kjøpe inn enn dekningsbidraget beregnet med priser fra oktober.

«UTIDIG AV BYGGMESTERFORBUNDET»

– Trelastprisene er internasjonalt bestemt og Treindustrien kan ikke gjøre noe med prisavtaler mellom trelastprodusenter og byggmestre, fastslår Heidi Finstad i Treindustrien.

– Jeg synes det er utidig av Knut Strand Jacobsen i Byggmesterforbundet å blande seg inn i et marked i fri konkurranse, hvor kunde og leverandør må ordne opp seg imellom. Han burde i stedet sette seg inn i markedsmekanismene og konsentrere seg om det som er en bransjeorganisasjons anliggende.

PRODUSENTENE VIL IKKE SVARE

De store trelastprodusentene Bergene Holm og Moelven vil ikke kommentere Strand Jacobsens utsagn. Bergene Holm viser til Heidi Finstads svar, og Moelven viser til at de har avtaler med byggevarerehandelen og takstol-, hus- og hytteleverandører, og ikke direkte med byggmestere. ■

KONGEN AV REHAB

ETASJEN OVER REKLAMEBYRÅ

Nyttige videoer

om forskjellige temaer innenfor
bygningssysikk.

Sjekk mataki.no/informasjonsvideoer

Byggmester
Åsmund Østvold
og stortingsrepresentant Per Olaf
Lundteigen (Sp).

– Satser dere på faste ansatte og lærlinger, satser Senterpartiet på byggmesterne

– Vi vil endre arbeidsmiljøloven slik at det kun kan leies inn til ekte vikariater, sier stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen (Sp) til byggmester Åsmund Østvold.

AV CHRISTOPHER KUNØE
CK@BYGGMESTEREN.AS

Både gårdbrukeren fra Buskerud og byggmesteren fra Lillestrøm vil at Norge skal produsere mer selv fremover. Landet må bli mer selvforsynt på håndverkere som vil bygge godt og utdanne neste generasjon håndverkere.

SLAKTETID FOR BEMANNINGSBRANSJEN

Senterpartiet har fått en ny giv frem mot Stortingsvalget. Etter åtte år i opposisjon, klør det i fingrene til Lundteigen når han ser på arbeidsmiljølovens paragraf 14.12.2.

– Får vi den vekk, avsluttes dagens →

HUNTONIT
PROFF VEGG

MILJØVENNLIG
SLETT VEGG
SKRUFEST
BÆREKRAFTIG

Huntonit Proff Vegg består av 100% norsk sørlandsskog, og er de eneste veggplatene på markedet i dag som anbefales av Norges Astma- og Allergiforbund.

HUNTONIT.NO

KLIKK HER
FOR MER INFO

For brødrene Sundhagen var det viktig å velge materialer som spiller på lag med naturen. – Vi er kjempefornøyde med resultatet! Veggplatene ga oss nøyaktig det slette utseendet vi ønsket oss. Man kan ikke se en eneste skjøt her, sier Pål.

– Veggene er også mye mer solide enn vanlige gipsplater. Her kan vi henge opp alt fra tunge lerret og overskap uten å bruke plugger, supplerer Sturla.

HUNTONIT
PROFF VEGG

MASONITE KLIMAVEGG

Masonite stender;
reduisert byggekostnad
og gunstig u-verdi.

Fleksible løsninger i grad
av Pre-cut og prosjektering.
Veggtykkelser fra
200 mm til 400 mm
og opp til 13,3 m lengder.

MASONITE
BEAMS

MASONITE.NO

KLIKK HER
FOR MER INFO

member of

BYGGMA
group

praksis med innleie fra bemanningsbyråene. I stedet må du og alle andre – også i BNL – bruke vikarbyråer og innleie kun for å erstatte konkrete stillinger. Altså vikariater etter arbeidsmiljølovens 14.9.2 B, forklarer Lundteigen.

Østvold viser til at dagens regler om innleie diskriminerer byggmestere.

– Før kunne min bedrift ta produksjonstopper med bemanningsbyråer. Nå må jeg leie av andre håndverksbedrifter. Problemet er at de har topper samtidig som meg, sier byggmesteren.

Østvold foreslår at innleie kan begrenses til en prosentandel av bedriftens faste ansatte.

– Vi må gå mye lenger enn det for å få vekk bemanningsbyråene som erstatter faste ansatte, fastslår Lundteigen. Han mener at hvert medlem i Byggmesterforbundet må ta et viktig veivalg.

– Jeg skal være en spydspiss for byggmesterne på Stortinget. Men da må dere bli tydeligere og slutte å fiske i to vann! Om kjernen i din virksomhet er faste ansatte og lærlinger, da er du vel fornøyd om dette lovendres? spør Lundteigen.

– Ja, med den endringen er jeg kjempefornøyd. I dag kan store entreprenører med noen få faste ansatte og tariffavtale bemanne opp hele byggeplasser med innleide, svarer Østvold.

EØS OG ARBEIDSINNVANDRINGEN

Korona har gitt et oppsving for lokale håndverkere og rekrutteringen til fagene. Men hva skjer til høsten når grensa åpner igjen?

– Jeg sitter i arbeids- og sosialkomiteen som forvalter 515 milliarder kroner. Her øker utgiftene samtidig som vi produserer mindre. Et hovedproblem er at norsk ungdom velges bort til fordel for østeuropeere. Nå må vi finne en balanse på dette som er til landets fordel og styre det fra Stortinget, sier Lundteigen.

Senterpartiets valgløfte er at de aktivt vil bruke reservasjonsretten i EØS-avtalen for å reservere seg mot direktiver som «truer grunnleggende norske interesser».

– Vi har en klar plan og en unik mulighet, sier Lundteigen.

FORMUESSKATT OG LÆRLINGFOND

– Hva tenker du om at bedrifter som min må skatte av brakker og varebilene? Også i de åra vi taper penger – er det klok næringspolitikk, spør Østvold.

– Hvis ikke disse objektene gir deg det som kalles en arbeidsfri inntekt, så synes

– Hele utdanningssystemet trenger en kursendring. Vi må utdanne slik at vi får flere skarpe hoder over fra kontor og kontroll til produksjon, sier stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen (Sp).

ikke jeg at disse burde beskattes, svarer Lundteigen og legger til at et eksempel på det er en lastebil. Kjører du den i arbeidet ditt, skal du ikke betale formuesskatt på den.

Det er utsikter til en nasjonal innkjøpsmodell for offentlige tjenester: Norgesmodellen.

– Senterpartiet er for en sånn modell. Men vi er veldig nøye på at det kreves lønns- og arbeidsvilkår tilsvarende minst allmengjort tariffavtale. Det kan imidlertid ikke stilles krav til at de ansatte eller bedriften er fagorganisert. Dette er vi helt klinkende klar på fordi vi skal ha organisasjonsfrihet i Norge, fastslår Lundteigen.

Østvold håper at kravet om lærlinger tas videre i en slik modell.

– Enig, men vi mener at vi ikke kan ha et absolutt krav til lærlinger i bedrifter med under 10 ansatte. Det kan vi ikke kreve, mener Lundteigen.

– Jo, det bør virkelig gjelde for alle. Bedrifter med to til 20 ansatte er de som tar inn over 70 prosent av lærlingene i dag, sier Østvold.

Lundteigen er ikke helt overbevist og mener at selvstendige næringsdrivende også må få delta i offentlige anbud.

– Samtidig må du vite at Osломodellen ikke har hatt noe særlig effekt for små lærebedrifter. Det er fortsatt en lavpris-konkurranse mot aktører som tilpasser seg lovverket med alibilarling eller underentreprenører, sier Østvold.

De blir enige om å se nærmere på hvordan rammeavtaler for håndverker-tjenester fungerer.

– Legger du til rette for gode lærebedrifter i dette markedet, vil det gi store positive effekter for bedriftene og rekrutteringen til håndverksfagene, lover Østvold.

Lundteigen liker ideen om et nasjonalt Lærlingfond som alle utførende i byggebransjen må bidra til.

– Dette vil vi se nærmere på. Det er bra at pengene da kun går til lærlinger og lærebedrifter, det skal nok fremme interessen, sier Lundteigen.

LØNN OG REKRUTTERING

Lundteigen og Østvold snakker lenge om lønnsnivået for selvgående tømrere og andre håndverkere.

– Som tømrersvenn på 70-tallet tjente jeg godt. Nå er det blitt tøft for en god tømrerbas å etablere seg med egen familie i storbyene og det er innmari synd, sier Østvold.

– Det er jo planen til Senterpartiet: At du skal tjene godt når du utfører håndverksfag som landet trenger. Vi er for real konkurranse og at Stortinget nå tar tilbake makta over de store linjene i arbeidsmarkedet, svarer Lundteigen. Det betyr kontrollert arbeidsinnvandring. Fra land utenfor Norden.

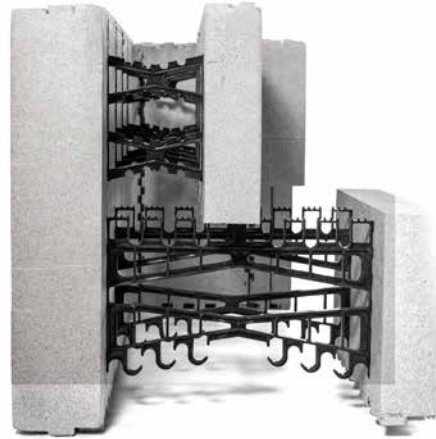
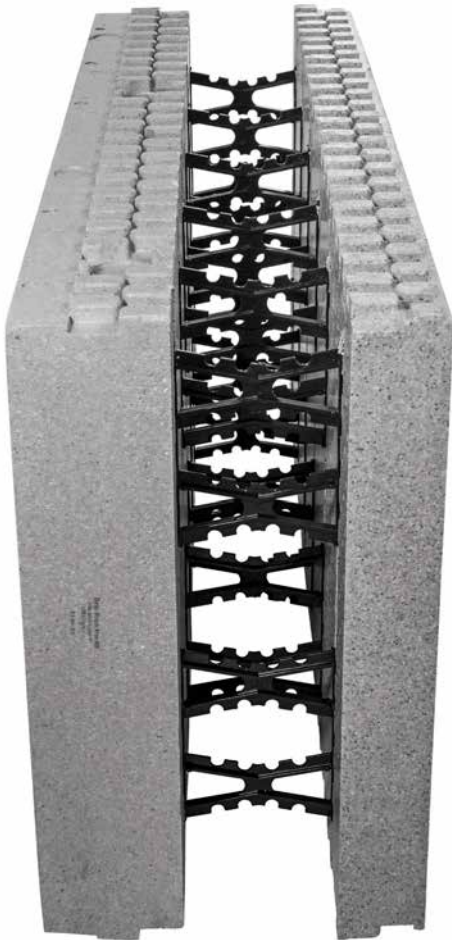
Møtet mellom Byggmesterforbundet og Lundteigen er over. Han skal tilbake til Stortinget og Østvold til byggeplassen.

– Mange produserende yrker som tømrerne, føler seg forlatt av politikken. Da bør de stemme på produksjonspartiet Senterpartiet, appellerer stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen. ■

BEWI Byggesystem

KLIKK HER
FOR MER INFO

Lavenergihus etter byggekloss-prinsippet, den absolutt enkleste veien til et nytt bolighus, fritidsbolig, industribygg, svømmebasseng etc. Med BEWI Byggesystem er alt mulig!

Egenskaper:

- Miljøvennlig
- Permanent, isolerende forskaling
- Kort byggetid
- Flatpakkede elementer = lavere transportkostnad = markedes mest miljøvennlig byggesystem
- Fleksibel betongkjerne.
- De innstøpte "spikerslagene" gjør festing av kledning/fasade/bygningsplater enklere
- Ingen kuldebroer i konstruksjonen
- Alle produkter som lagervare = kort leveringstid
- Rask, landsdekkende distribusjon
- Lett å bygge med
- Tåler høyt støpetrykk
- Spesialtilpasset støttesystem
- Element størrelse 600x1200 mm = 0,72 kvm

MARKEDETS MEST FLEKSIBLE BYGGESYSTEM

BEWI
for a better everyday

bewi.com

Boligtomter snur flyttetrenden i Ringeby

RINGEBU: For første gang på 20 år vokser befolkningen i Ringeby i Gudbrandsdalen. Kommunale tiltak med rimelige tomter og boligtilskudd begynner å virke.

Landsbyutviklingen i Ringeby legger vekt på at det er attraktivt å bo og drive virksomhet i sentrum. (Foto: Ringeby kommune)

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

Fra 2001 til 2020 har det vært flere som har flyttet ut av kommunen enn som har flyttet inn. I 2001 bodde det 4 736 personer i kommunen. Siden var trenden sakte nedadgående helt til 2020 da nedgangen stoppet på 4 393 innbyggere. I første kvartal i år er det for første gang en økning til 4 408.

– Nå ser vi at vi lykkes med tiltakene vi har satt i verk. Det handler om tre omganger med bolystiltak for å øke tilflyttingen til kommunen, konstaterer teknisk sjef Jostein Gårderløkken.

TILSKUDD OG TOMTERABATT

Tiltakene han sikter til, ble vedtatt for ti år siden og dreier seg om rimelige eneboligtomter nær sentrum og tilskudd på 75 000 kroner ved ferdigstillelse. Kommunen har også 15 millioner kroner til rådighet i året til kjøp av et visst antall av leiligheter i leilighetsprosjekter.

– Ved å kjøpe en del leiligheter, garanterer vi for prosjektene og gjør det lettere for utbyggere å sette dem i gang, forklarer Gårderløkken.

INVITERER TIL Å BYGGE SPREDT

På nettsidene gjøres det klart at Ringeby har en positiv holdning til spredt boligbygging innenfor noen nærmere angitte områder. Det forutsettes at det ikke bygges på dyrka mark. Så sant grunneier er villig til å fradele boligtomter innenfor disse områdene og det praktiske med vei,

Romslige eneboligtomter til god pris har vært med på å snu flyttetrenden.

vann og kloakk lar seg løse, vil administrasjonen se positivt på søknader, framgår det.

– Vi prøver å samle boligbyggingen for å legge til rette for å opparbeide nødvendig infrastruktur, poengterer Gårderløkken.

FRA BOLYST TIL LANDSBYUTVIKLING

– Hvordan passer åpningen for spredt boligbygging med nasjonale retningslinjer

om å bygge tett ved knutepunkter?

– Det er ikke så mange boliger som får tillatelse hvert år, og vi legger opp til boligbygging i sentrum også. Vi jobber mer i retning av landsbyutvikling, det vil si ulike tiltak og virkemidler for å gjøre det attraktivt å bo og drive virksomhet i sentrum, forteller han.

Landsbyutviklingen kommer sterkt inn i arbeidet med ny reguleringsplan som skal startes opp med det første. ■

Kommunene må få bestemme

HOLTÅLEN: – Kommunene må selv kunne bestemme hvor det skal legges til rette for utvikling, og i hvilken grad spredt boligbygging skal tillates, mener Heidi Greni kommunepolitisk talsperson i Senterpartiet.

Knutepunktstrategiens krav om at

det meste av boligbygging i kommunene skal skje ved kollektivknutepunkter, fratar kommuner med spredt boligbygging et konkurransefortrinn. Unge som vurderer å etablere seg, kan miste interessen om ikke de får større tomter med god avstand til naboene, sier hun til Nationen.

Løsning for nye boliger med royalkledning

OSLO: En studie som RISE Fire Research har gjort, viser at royalbehandlet trekledning har tilsvarende brannegenskaper som mange andre behandlede trekledninger.

– Det betyr at vi nå kan legge til side uroen for royalkledning- en, skriver Boligprodusentenes Forening i en pressemelding.

På oppdrag fra Boligprodusentene og tre royalprodusent- er, har RISE Fire Research AS gjennomført omfattende tester av de branntekniske egenskap- ene ved trekledninger med ulik behandling.

Basert på disse testene og ny kunnskap, vil nye bolig- er nå kunne få ordinære ferdigattester som bygger på forhåndsdokumenterte og standardiserte fraviksanalyser fra SINTEF. Dette gjelder i første omgang frittliggende eneboliger og fritidsboliger med en boenhet, eneboliger i kjede og rekkehus (dvs. flermannsboliger med kun vertikale leilighetsskille)

REGELVERKET MÅ FORBEDRES

– Jeg er glad for at vi har fått bedre kunnskap om de branntekniske egenskapene ved trekledninger. Dette gir også grunnlag for å vurdere forbedringer av regelverket om

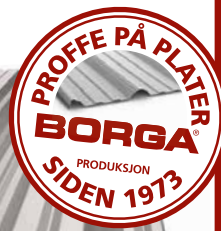
brannsikkerheten i norske trehus, sier administrerende direktør Per Jæger i Boligprodusentene.

– Personsikkerheten er og skal være god i norske trehus. Norsk byggeskikk begynte med trevirke, og fortsatt bruk av trevirke vil være viktig for en bærekraftig byggenæring, konstaterer Per Jæger.

STANDARDISERTE FRAVIKSANALYSER

Nå foreligger de standardiserte og forhåndsdokumenterte fraviksanalysene fra SINTEF. De ansvarlig prosjekterende i tiltaksklasse 1 og 2 kan dermed utføre nødvendig prosjektering av brannsikkerheten for eneboliger/fritidsboliger med én boenhet, kjedete boliger/fritidsboliger og rekkehus. Dette gjør det mulig å lukke alle åpne avvik for royalkledning for disse boligene, slik at de kan få ferdigattest, skriver Boligprodusentene i pressemeldingen. ■

PROFFENE VELGER BORGA

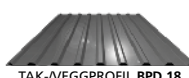

Ekstremt sterk profil for nordiske forhold - Høyprofilplate TR 136

- 136 mm profilhøyde, 930 mm dekkbredde
- Produseres i ønsket lengde
- Rask leveringstid

TAK-/VEGGPROFIL EKONOMI

TAK-/VEGGPROFIL BPD 18

TAKPANNE ELEGANT

Vi leverer komplette materialsatser inklusiv plater, takrennesystem, taksikkerhet, beslag og festemidler m.m.

Les mer på www.borga.no.

BORGA®

Bygg uten bekymringer

Stålhaller og byggplater | ☎ Ring for tilbud 69 67 60 28

Ekte, vakkert og varig panel fra Norsk Limtre. Skaper gode miljø – både inne og ute.

Symbolet for bærekraftig skogbruk
FSC® C148611

Norsk Limtre

www.norsklimtre.no

BYGGET ER STORT OG TEMPOET HØYT

LEVANGER: Tempoet har vært høyt i tømrerarbeidene fra starten 4. januar til et nytt nærings- og boligbygg på 1 500 m² skal stå ferdig i september.

AV HARALD VINGELSGAARD
POST@BYGGMESTEREN.AS

I byggeperioden har mange tømrerlag i Innherred Entreprenør stått på. Firmaet har tømrerarbeidene som underentreprise for Consto Midt Norge. Kontrakten er på 16 millioner kroner.

– Vi lærer mye og får erfaring slik at vi kan være total-

INNHERRED ENTREPRENØR AS, LEVANGER

Etablert i 2016. Martin Sivertsen er daglig leder og en av fem eiere. Driftsinntekter på 156 millioner kroner i 2020. 88 ansatte. (Proff.no)
Marked som strekker seg fra Stjørdal i sør til Steinkjer i nord. Bygger eneboliger, tomannsboliger, leilighetsbygg og næringsbygg – og hytter.
Rehabilitering av boliger.
Tømrerarbeider er den største delen av virksomheten, men bedriften utfører også betongarbeider.

PÅ MOAN

Prosjektleder Kåre Johan Trælnes og faglig leder Jo Ivar Rostad i Innherred entreprenør foran det store bygget de jobber med i Levangers nye bydel Moan.

entreprenør på større prosjekter i framtida, sier byggmester og prosjektleder Kåre Johan Trælnes. Han er en av medeierne i den fem år gamle entreprenøren.

Det kombinerte nærings- og boligbygget blir et signalbygg i den nye bydelen Moan i Levanger. Det har seks etasjer, tre til næring og tre til boliger. Total grunnflate blir 1 500 m².

BINDINGSVERK I YTTERVEGGENE

Bærekonstruksjonene er oppført i stål og betong.

– Det er 98 varianter av yttervegger mellom bærekonstruksjonene og alle bygges i bindingsverk, forklarer prosjektleder Trælnes.

– Med så mange varianter blir byggingen mer komplisert. Vi må bruke ekstra tid til å lese tegninger, fastslår han. ➔

Plassleder Martin Daniel Karlgård, bas Ole Fredrik Wollan og bas Magnus Stenstad på taket til det store bygget på Moan i Levanger.

Slik skal bygget bli når det står ferdig. (Illustrasjon: Arq6)

Prosjektleder Kåre Johan Trælnes, daglig leder Martin Sivertsen og faglig leder Jo Ivar Rostad og foran firmaets nye bygg i utkanten av Levanger sentrum.

– Et supert prosjekt som gir meg mye trening i å legge kledning, sier tømrerlærling Rino Andre Holst.

– Her er det mange ulike tekniske løsninger og mange forskjellige folk å forholde seg til, konstaterer tømrer Ove Herstad.

25 TØMRERE I GANG

I gjennomsnitt er 25 av firmaets tømrere i arbeid på prosjektet. – Vi har flinke folk og de gjør svært godt arbeid her, synes Trælles.

Tømrere vi snakket med, sier det er et interessant prosjekt å jobbe med: – Dette er artig. Det er et stort prosjekt med mye folk og mange forskjellige tekniske løsninger, sier tømrer Ove Herstad mens han står og monterer lekter på en yttervegg i fjerde etasje.

Voksenlærling Rino Andre Holst er enig:

– Et supert prosjekt. Her får jeg god trening i å legge kledning. Det blir mange repetisjoner, sier han.

Ytterveggene på det seks etasjer høye bygget er til sammen over 3 000 m². Veggene han jobber med, blir noe utenom det vanlige, fordi den får et mønster med vekselvis kledning i ulike dimensjoner og fasadeplater i fibersement. Kledning og plater er ferdig behandlet før de festes på veggene.

– Her blir det skrått skille mellom kledning og plater, forklarer Holst, og fester et kledningsbord inntil et vindu. Et annen uvant løsning på bygget, er overgangen mellom veggene og oversida på vinduet. Veggene er innbygd sju centimeter, slik at solskjerm kan monteres i flukt med vinduskarmen.

Inne i bygget er noen tømrere i full sving med et oppheng i en himling, andre monterer gips og baderomsplater.

ET VIKTIG REFERANSEPROSJEKT

– Det krever svært god koordinasjon på byggeplassen når vi bygger i så høyt tempo. Vi planlegger detaljert for tre uker framover i tid, forklarer prosjektlederen.

Når bygget står ferdig, kan Innherred Entreprenør vise til det spesielle prosjektet som blir et av de høyeste husene i bydelen Moan. – Et viktig referanseprosjekt, poengterer Trælles. ■

BRANSJEREGISTERET

VINDUER OG DØRER PRODUSERT I NORGE

NORDVEST
VINDUET

WWW.NORDVESTVINDUET.NO

Snekkerverksted KJØKKEN - BAD - GARDEROBE SPESIALINNREDNINGER

**AUST
VOLL**
TRE & DESIGN

Aust Voll Tre & Design
Heigreveien 148, 4312 Sandnes Tlf: 51 66 11 34
E-post: post@austvoll.no www.austvoll.no

VERKTØYSLIPING AS

Henter og leverer på østlandet

www.verktoysliping.no

Mobil 932 11 439 / 997 93 140

Gamle Dalsveg 134, 2032 Maura

E-post: verktoysliping@icloud.com

SLIPEVERKSTED FOR:

Sagbruk
Treindustri
Metallindustri
Byggentreprenør
Skogentreprenør
Private

Salg av verktøy

**Seriøse bedrifter
står sterkere
sammen!**

BLI MEDLEM

www.byggmesterforbundet.no

**Gi de ansatte noe å snakke
om hele neste år – bestill et
BRACKEABONNEMENT
på Byggmesteren!**

10 utgaver i året for kun kr. 480,-*

* Forutsetter ett hovedabonnement

Byggdata

Tlf. 24 14 66 30

**Kalkyleverktøy for håndverkere
og takstfolk**

www.byggdata.no

– Punktlighet er mangelvare i bransjen, mener Frode Severinsen (t.h.) og Heine André Askeland som derfor har satset mye på det. (Alle foto: Alf Ove Hansen)

STRUKTUR

gjør tømrere presise til kunden

BOKN, ROGALAND: Klokka er 11.58 idet Frode Severinsen kommer til avtalen vi har kl. 12. – Jeg hadde litt tid å gå på, smiler han.

AV ANN-MARI GREGERSEN
POST@BYGGMESTEREN.AS

Og hvorfor er vi så opptatt av klokka? Jo, Kjellesvik og Severinsen har allsidighet og punktlighet som salgsvare.

– Er det nødvendig?

– Ja! Det er faktisk mangelvare.

Severinsen kom inn i firmaet som daglig leder for 11 år siden. Da var de fire ansatte, og han la en femårsplan. De skulle opp til 15 ansatte, men de skulle ikke ekspandere for fort. Punktene som kom på lista, var rene, fine biler, logo og god kommunikasjon med kunde samt mellom de ute og inne på kontoret.

– Vi har laget 20 bud som sier noe om kommunikasjon. Alle ansatte står oppført med en arbeidsplan seks måneder fram i tid. Så alle ser hvor de selv skal være, og hvor alle andre er. Det sparer vi mye arbeid på. Trenger noen hjelp til noe, vet vi hvor vi kan ta folk fra kjøpt.

GOD ØKONOMI I PLANLEGGING

Severinsen er ikke i tvil om at de sparer tid, og at de får bedre økonomi. For det kan selvsagt bli armer og bein, uansett hvor godt planlagte prosjektene er.

– God framdrift og planlegging gir god økonomi. Blir det for travelt, glipper en fort på de enkle tingene.

– Hvordan har de ansatte blitt med i prosessen?

– De kan komme med ønsker om hvor de vil være.

Noen ønsker småjobber, noen liker bad, noen liker å treffe kunder, andre trives mer for seg selv. De er med på å utforme dagene selv. De får også tilgang til å se tegninger og tilbud tidlig. Det gjør at de kan bli enda mer selvstendige med å styre jobbene selv, også med innkjøp og bestillinger. Til sammen bidrar dette til et svært lavt sykefravær, konstaterer den daglige lederen.

UPRESIST I BRANSJEN

Severinsen forklarer at de også blir mer punktlig overfor kundene.

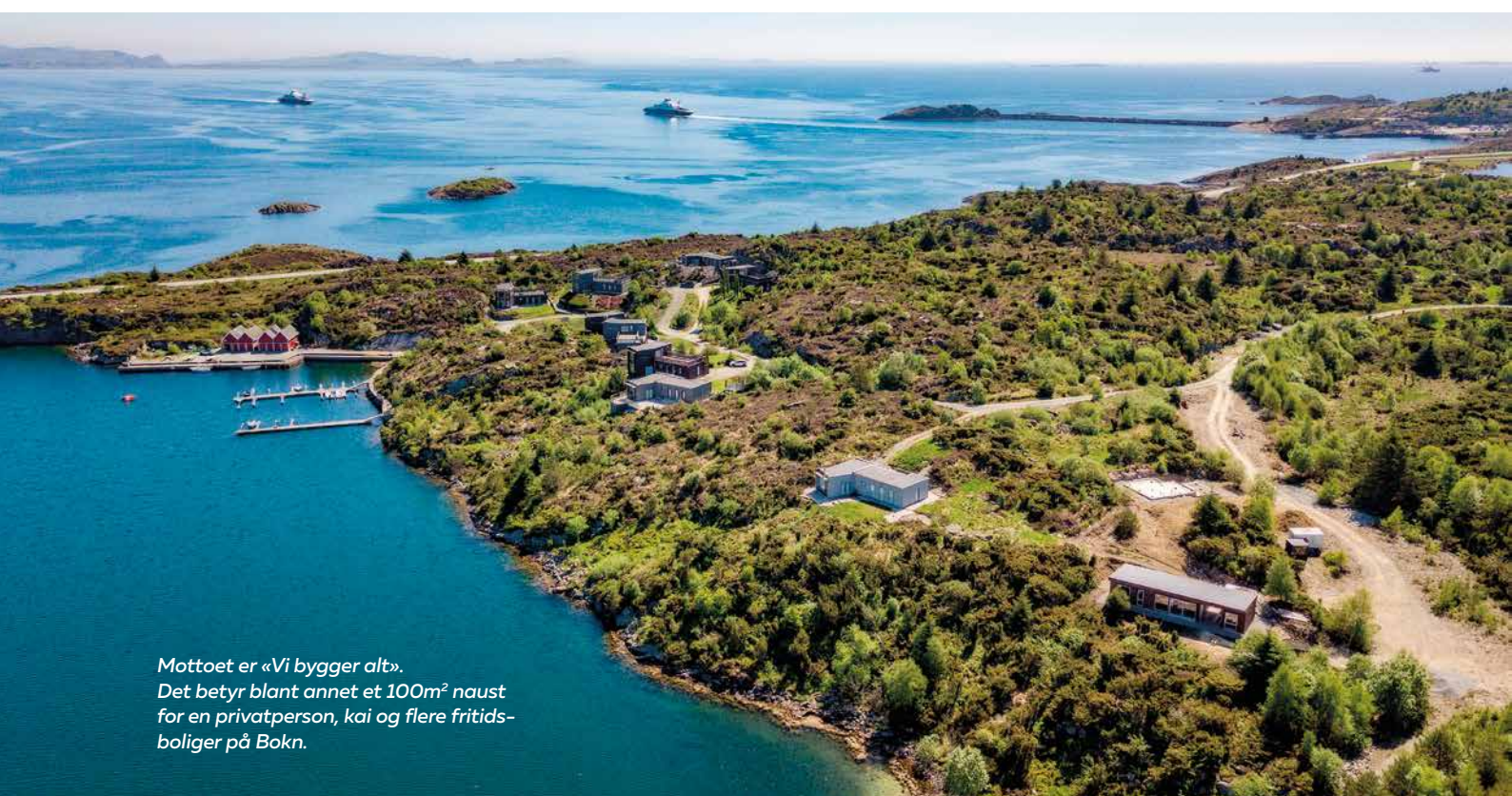
– Blir vi forsinket til en kunde, selv bare med 15 minutters forsinkelse, ringer ansatte kunden og gir beskjed.

– Hva er det som gjør at mange ikke får til dette?

– Du blir aldri bedre enn siste jobben. Du må være konsekvent på dette, og gjøre det hele tiden. Vi kan gjerne være dyrere enn andre på prosjekter, men vi stiller alltid opp og det er alltid oversiktlig fra oss. Hvis det er avtalt at hytta skal være ferdig 1. juni, og vi oppdager allerede måneden før at det ikke går, tar vi den telefonen. Vi gruer oss som alle andre, men venter ikke til en eller to uker før. →

Kunden vet hva han vil ha, så her gjelder det mer enn vanlig å være nøyaktig, konstaterer Heine André Askeland mens han sjekker at alt er OK.

Mottoet er «Vi bygger alt». Det betyr blant annet et 100m² naust for en privatperson, kai og flere fritidsboliger på Bokn.

Kundene blir selvsagt skuffet, men sier «takkt for at du sier fra i god tid», og så har vi ikke et problem.

– Er dette virkelig et stort problem i bransjen?

– Vi ser at det er mye av det fortsatt, og vi jobber aktivt med våre underleverandører. Vi må få dem med på dette. Det gir oss styrke overfor privatkunder at vi kan sette inn annen fagkompetanse innen kort tid. Skal private selv ringe elektriker, kan det ta flere måneder. Hos oss drar vi i samme retning, og kan sette inn en fra et annet prosjekt.

VÆR RAUS MED ANSATTE

Frode Severinsen har likevel en klar oppfordring til andre som vil ha mer struktur på kommunikasjon og punktligheit. Det handler om å vise romslighet internt.

– Vi må involverer de ansatte. Vi tar hensyn til at folk er forskjellige, og ser an enkeltmennesket. Enten det gjelder når de skal møte opp – av ulike årsaker kan ikke alle møte presis klokka 7 – eller type jobber de trives med. Alle enkeltfaktorene fører til god kommunikasjon, og kunden ute får håndverkeren der når de skal.

NAUST OG KAI

På Bokn er firmaet i gang med et naust med kaianlegg. Kunden vet hva han vil ha: Bjørkefiner i himling og vegger inne. Skruene vises, så her må en være nøyaktig. Det er også storformat-fliser.

Prosjektleder Heine André Askeland sjekker at arbeidet går som det skal på det 100 m² store anlegget, og at de er i rute. Han er fornøyd med friheten han får, og har ikke noe å utsette på de 20 bud han fikk servert ved ansettelsen for noen år siden.

– Jeg liker formen med god og ærlig kommunikasjon. Jeg kom fra et lite firma, der jeg kun hadde én kollega. Greit å komme til noe større, og jeg setter pris på at det er så lite rigidt her og at jeg kan styre meg selv, sier Heine André Askeland.

LYSPÆRE-SKIFT? SELVSAGT!

Hos Kjellesvik og Severinsen er de fire på kontoret. Heine André Askeland styrer eneboliger, hytter og større private prosjekter. En annen tar vindusskift og mindre rehab, den tredje tar offentlige bygg, større prosjekter. Frode Severinsen er poteten som tegner for alle, og forsøker å ligge et halvt år foran på å skaffe jobber.

FORPLIKTENDE MOTTO

«Vi bygger alt!» er firmaets motto. – Det forplikter, forklarer Severinsen:

– Vi har filosofi at alle jobber er like viktige. Fra eneboligkunder hører vi ikke noen på 20 år, men så begynner de med et vindu. Deretter kommer det som regel mer jobb, og så kommer naboene.

Den største jobben firmaet har gjort nylig, var å skifte nesten 1 200 vinduer i et borettslag. De tok to leiligheter om dagen, og jobben tok noen måneder. Men det er ikke

nei, om faste kunder ringer fordi oppvaskmaskinen lekker.

– Vi har også listet et rom, hengt opp bilder og én tv. Den aller minste jobben vi har, er å skifte lyspærer. Jeg drar på et fast årlig besøk til kunder som ikke er så praktisk anlagt, forklarer Severinsen. Han ser på klokka og haster av gårde til en svenneprøve han skal bedømme. ■

– Jeg setter pris på at jeg kan styre meg selv, sier prosjektleder Heine André Askeland.

Også daglig leder Frode Severinsen må passe klokka.

FAKTA

BYGGEFIRMAET KJELLESVIK OG SEVERINSEN, HAUGESUND

Etablert i 2004. 18 ansatte, to lærlinger.

Driftsinntekter i 2019: 30,7 millioner. (proff.no)

Motto: «Vi bygger alt!» for private og industri, eneboliger, hytter, industribygg. Rehabilitering og vindusskifte blant annet for borettslag.

Dekke legges på kaia, og nøyaktighet er viktig, her som ellers i prosjektet.

Nordbohus Modum selger jevnt og trutt med eneboliger

VIKERSUND: Leilighetsmarkedet virker mett, mens det går jevnt og trutt med eneboliger og tomannsboliger for Nordbohus Modum AS.

Eneboligen er en kundetilpasset modell og innvendige farger er valgt i samråd med oss, forteller salgs- og markeds coordinator Victoria Skille Tangen og driftsleder Christian Brauchle.

MEST FORNØYDE KUNDER

Nordbohus Modum har flere utmerkelser fra kjeden. Den siste ble delt ut i 2019 og gjaldt mest fornøyde kunder i prosjekt. Firmaet fikk prisen for en score på 93 av 100 i kundetilfredshet (KTI).

– Kundene har høye forventninger til oss i Nordbohus. Derfor er det godt at vi har forhandlere som leverer på de høye forventningene, sa markeds- sjef Stian R. Moursund da prisen ble delt ut digitalt.

AV **PER BJØRN LOTHERINGTON**
PBL@BYGGMESTEREN.AS

– Det er allerede flere usolgte leiligheter i prosjekter her i kommunen, og befolkningsveksten tilsier ikke større leilighetsbygging nå. Men det er stadig god etterspørsel etter eneboliger og tomannsboliger, konstaterer Jan Henning Kleiv som er daglig leder i Nordbohus Modum AS.

Å bygge eneboliger og tomannsboliger i tre, passer godt for den lokale forhandleren med 15 tømrere og håndverkere i en stab av totalt 28 ansatte.

– Det er plassbygging med prekutt vi liker, understreker Kleiv.

– Slik har vi bygd siden starten for 15 år siden og vi har forbedret oss år for år. Elementbygging er også prøvd, men det har ikke vist seg lønnsomt for oss når vi bygger boliger.

Firmaet har startet en egen avdeling som forhandler Saltdalshytta, og velger å bygge hyttene med elementer slik hyttekjeden legger opp til.

– Det er mest effektivt og rasjonelt å bygge med elementer for å få hyttene fort under tak, forklarer Kleiv.

BEST MED EGNE ANSATTE

Bedriften satser på egne ansatte og bruker noen innleide som de kjenner godt gjennom flere år.

– Vi drev større for noen få år siden og brukte flere innleide enn nå, men lønnsomheten ble ikke som vi skulle ønske. Med færre utførende blir det mer oversiktlig for byggelederne våre og vi får en mer forutsigbar framdrift. Det siste er viktig, ikke minst overfor kunder. De skal kunne stole på at vi leverer innen avtalt tid og med forventet kvalitet, forklarer Kleiv.

LÆRLINGER ETTER UTPLASSERING

– Vi rekrutterer lokalt så det er lokale håndverkere som bygger for kundene våre. Rekruttering skjer ofte gjennom lærlingordningen. Vi får kontakt med elever som kan tenke seg å være på utplassering her. Så blir vi kjent med dem og de med oss. Vi får et inntrykk av om de kan passe inn her.

Driftsleder Christian Brauchle følger opp: – Vi ønsker oss to lærlinger i året og får spørsmål fra flere, men må si nei. Det skal passe for tømmerlagene å ta imot en lærling, og det skal være tid til instruksjon så lærlingen ikke bare blir en hjelpegutt.

FAKTA

NORDBOHUS MODUM AS

Etablert i 2006. 11 tømrere og fire betong/servicearbeidere av totalt 28 ansatte. Fire med mesterbrev. Driftsinntekter i 2020: 142 millioner kroner.

Daglig leder er Jan Henning Kleiv som er en av de tre største eierne. Bygger boliger i hjemkommunen Modum, og andre kommuner i Buskerud.

Hovedaksjonær i Saltdalshytta BVT AS som ble etablert i 2020. Nordbohus-kjeden er en del av Mestergruppen AS.

Dobbeltgarasje med stor takterrasse er en del av kundetilpasningen i denne eneboligen.

HOLDNINGER ER VIKTIG

Ansatte må ha de rette holdningene, og firmaet har et eget slagord om det: «Vi ansetter holdninger og trener ferdigheter».

– Lærlingen må vise at han vil noe. For det er så frustrerende om vi har én som kan, men ikke vil. Vi foretrekker en som er villig til å ta til seg lærdom om han ikke kan så mye, understreker Brauchle.

Holdningene bedriften er opptatt av, handler om å møte opp til avtalt tid, om morgenen eller til avtalte møter hos kunder.

BYGGER TEKNISK GODKJENTE BOLIGER

Som landets eneste boligbygger, leverer Nordbohus et byggesystem som er teknisk godkjent av SINTEF Byggeforsk.

Om det er eneboliger, tomannsboliger eller flermannsboliger, er byggesystemet det samme.

– Kundene ønsker egen tilpasning av modeller, men vi følger byggesystemet. Det er en fordel for tømrerne som bygger på kjente måter, og det sikrer kvaliteten, sier Brauchle.

BYGGER I FLERE KOMMUNER

Nordbohus Modum AS har kunder i flere kommuner på Østlandet.

– Akkurat nå bygger vi enebolig i Nittedal, en tomannsbolig på Geilo i tillegg til egne prosjekter her i Modum og i Sokna i Ringerike kommune. Markedet vårt er i Viken fra Hurum i sør til Hemsedal i nord, forteller driftsleder Brauchle.

– Vi har et stort markedsområde og Nordbohus er ett av de best kjente merkevarene for boliger. Siden vi også har sikret oss en god tomtebank i framtidige boligfelt, kan vi se lyst på tida framover, konkluderer Jan Henning Kleiv. ■

– Holdningene til å møte i tide og holde avtaler, er viktigst når vi vil rekruttere lærlinger og tømrere, forklarer driftsleder Christian Brauchle.

Pulttak i ulike retninger preger hustypen Link.

Tomannsboliger med romslige hager danner boligfeltets fasade mot en boligvei. Bak dem bygges det frittliggende eneboliger.

FOR DEG SOM JOBBER I TØMRERFAGET

TØMREREN

Tømrermester Per-Willy Fergestad og tømrerlærling Markus Klubnes lafter et stabbur fra 1806. (Foto: Thore Bakk, Follo museum-MiA)

**Markus
besto sjelden
svenneprøve
meget godt**

➔ **Tømrrersvenn Markus Klubnes (20) fra Hølen har vært lærling i tømrrerfaget med fokus på bygningsvern hos Follo Museum (MiA). På svenneprøven løste han tradisjonelle oppgaver som «vanlige» lærlinger ville fått trøbbel med.**

AV CHRISTOPHER KUNØE
CK@BYGGMESTEREN.AS

– De ville ikke hatt sjans, fastslår tømrrermester Per-Willy Fergestad som var fagansvarlig for Klubnes i læretida.

Klubnes er første tømrrerlærling som har gått læretiden hos Follo Museum og Akershus bygningsvern-senter.

– Vi synes at det å ha lærling var så positivt at vi tar inn en ny til høsten. Markus tok hele kursrekka vår og har fått mye erfaring med autentiske reparasjoner, innredninger, himlinger, lektere i tak og belistning for å nevne noe, forteller Fergestad.

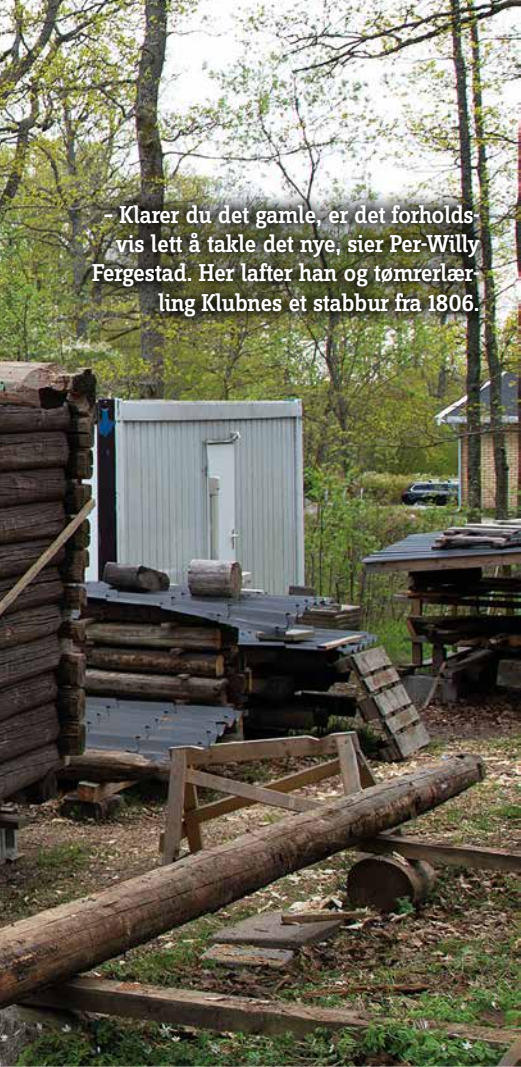
VARIERT LÆRETID

Klubnes har lært å bruke og vedlikeholde tradisjonelle verktøy som øks, høvler og sag.

– Markus var ganske blank da han begynte. Men han er nøye og driver med skyting på fritida, så han er presis og behandler utstyret ordentlig, sier Fergestad.

Markus Klubnes smiler bredt etter å ha fått «meget godt» på svenneprøven. Her sammen med: (f.v) leder av prøvenemnda Otto Drange, driftsansvarlig Philip Skaug ved Follo Museum, Klubnes og tømrrermester Per-Willy Fergestad. (Alle foto: Per-Willy Fergestad)

– Klarer du det gamle, er det forholdsvis lett å takle det nye, sier Per-Willy Fergestad. Her lafter han og tømmerlærling Klubnes et stabbur fra 1806.

For å oppnå læremålene på nybygg hospiterte Klubnes i fem måneder hos Frank Kristiansen AS i Drøbak. Her gikk han på et nybygg fra start til slutt og fikk erfaring med modulvegger og bindingsverk.

NYE ELLER ELDRE OPPGAVER

– Så var spørsmålet hvordan svenneprøven til Markus skulle være. Han kunne velge mellom å gå opp i nybygg eller gammelt, sier Fergestad. Med prøvenemnda ble det laget en sjelden svenneprøve i tre deler:

- 1) Innsetting av en 130 år gammel sveitserdør med karm, gjæret belistning inne og utforet utvendig med utvendig kledning og vannbrett over.
- 2) Kopiering av profilert overligger fra 1780 fra et ukantet bord – med vekt på arbeidsprosess, bruk av verktøy, forskjellige høvler og skottbenk.
- 3) Reparasjon av råteskade i en toppsvill i takstol med utskjæringer i sveitserstil i enden.

Dette er tradisjonelle oppgaver som ikke alle prøvenemnder ville godkjent, mener Fergestad.

– Nemndene rundt i landet har ulike holdninger til dette. Jeg hørte nylig om en lærling som ikke fikk lov til å gå opp i tradisjonelle oppgaver fordi det var «museumsarbeid», beklager tømrmesteren.

OPPGAVER TILPASSET OPPLÆRINGEN

– Et moderne prøvestykke trenger ikke å utelukke tradisjonshåndverk. Riktig innrettet vil den etter mitt skjønn kunne omfatte begge deler, sier Øivind Ørnevik som er fagsjef for kompetanse i Byggmesterforbundet.

Han minner om at en svenneprøve som kun fokuserer på bevaring og tradisjonshåndverk, kan utelukke for mye av den moderne delen av tømmerfaget. Dette passer prøvenemnda på.

– Alle læreplanmål kan inngå i en svenneprøve. Det er flere læreplanmål med elementer fra tradisjonshåndverk, og sånn sett bør det være fullt mulig å få til en svenneprøve med oppgaver knyttet til restaurering, sier Harald Hansen i Byggmesterforbundet Region Øst.

Hansen tror at det kan være usikkerhet rundt reglene om oppgaver i svennestykket.

– Før var det andre retningslinjer for gjennomføring av og innhold i svenneprøven. Blant annet måtte oppgaven inneholde bærende konstruksjoner. Dette gjelder ikke lenger, men det kan nok være at noen tviholder på prinsippene fra de gamle retningslinjene, sier Hansen.

MEGET GODT BESTÅTT

Den ferske tømmerlærlingen nyter de siste dagene av sommerferien før han i august starter som fast ansatt tømmer hos Sonshus i Vestby.

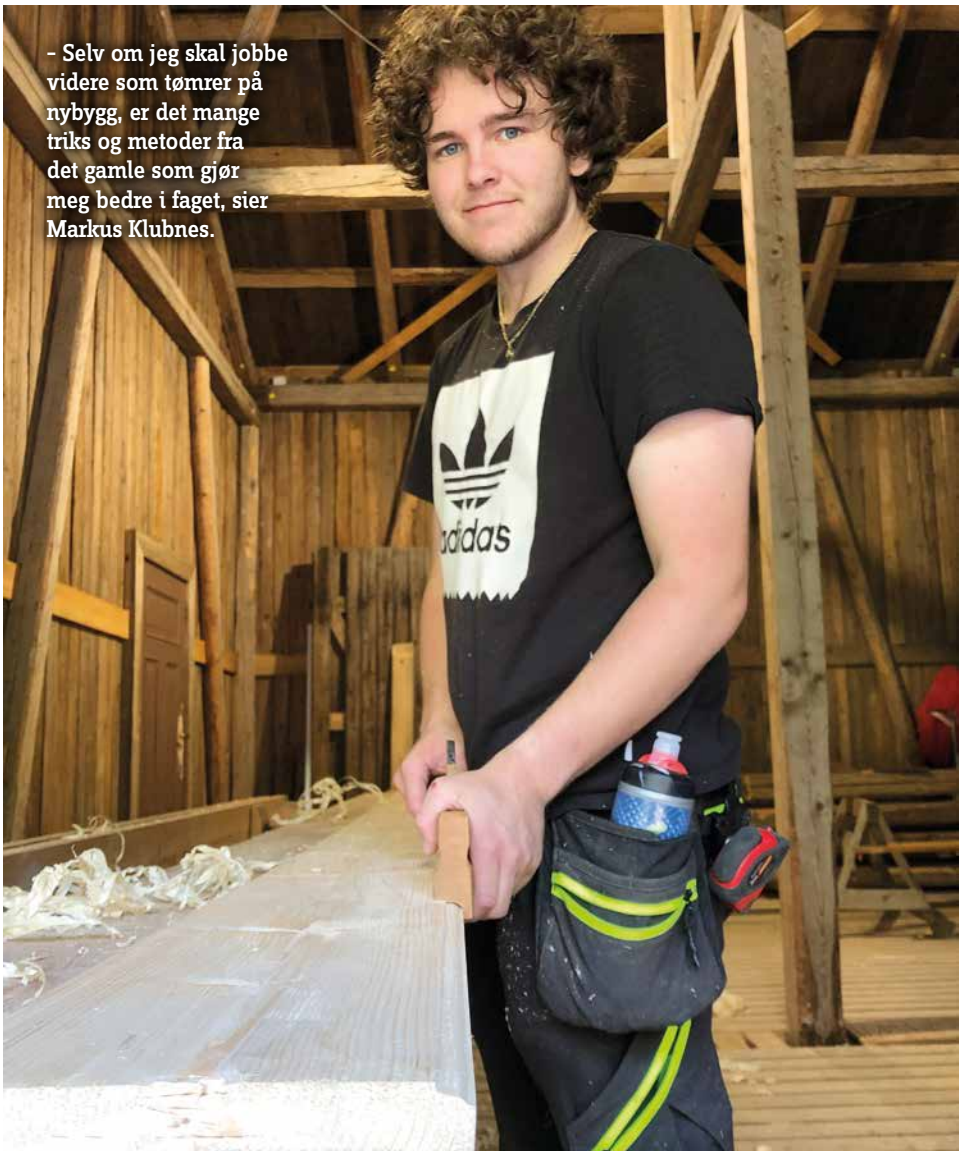
– Planen er i første omgang å jobbe og så har jeg et mål om å bli mester til slutt, sier Markus Klubnes.

Han tror at flere tømmerlærlinger ville hatt godt av å lære mer om tradisjonshåndverk.

– Selv om du ikke er spesielt interessert i eldre teknikker, så får du en annen forståelse for materialene og funksjonene deres. Når du jobber på nybygg er det mange triks og metoder fra det gamle som gjør deg bedre i faget, sier Klubnes.

Hans største utfordring på svenneprøven var å reparere og sette inn den vindskeive, gamle døren riktig.

– Da må du være tålmodig for ting tar bare litt lengre tid enn på nybygg. Og så anbefaler jeg alle som skal ta svenneprøven å skrive en detaljert logg over arbeidet og ta bilder. Vil du opp i karakter fra godt til meget godt, så er det dokumentasjonen som hjelper. Da viser du mer forståelse for tømmerfaget, sier tømmerlærling Markus Klubnes fra Hølen. ■

– Selv om jeg skal jobbe videre som tømmer på nybygg, er det mange triks og metoder fra det gamle som gjør meg bedre i faget, sier Markus Klubnes.

- Jeg jobber allerede mye og kan ikke sette inn et skift til, forklarer Andreas Lomsdal i en sjelden pause.

En siste justering før sagbladet føres mot stokken.

TO SAGBRUK VED RANDSFJORDEN:

STØRRE ETTERSPØRSEL, MEN BEGRENSET KAPASITET

SØNDRE LAND, OPPLAND: Noen få kilometer skiller to små bygdesager ved Bjonerøa i Oppland, og de har mye felles: Begge får flere forespørsler nå i trelastmangelen, men de har knapt kapasitet til å levere.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

N. Lomsdal sag leverer malmfuru og seinvokst gran. Søfferud sag har spesialisert seg på gran. Begge henter det meste av tømmeret i egen skog. Søfferud tar stort sett ut gran som har vokst på ca. 400 moh.

– Det er alltid travelt når jeg skjærer i perioden fra februar til St. Hans. Nå kommer det mange henvendelser som jeg ikke rekker å ta unna fordi jeg må levere det som allerede er bestilt, forteller Andreas Lomsdal som driver N. Lomsdal sag ved siden av egen gardsdrift på vestsida av Randsfjorden.

– Jeg kunne sikkert levert mer, men har ikke kapasitet. Her er det ikke mulig å sette inn et skift til, og jeg jobber mye allerede, fastslår han.

Lomsdal driver stort sett alene, men leier inn en medhjelper i de mest hektiske periodene.

– Jeg har stort sett faste kunder, og noen nye som kommer til via ryktebørsen. Noen får jeg også fra forespørsler i Norsk Bygdesagforening. Det meste jeg produserer går til hytter eller til restaurering av eldre hus. Det

er nesten ikke noe standard. Derfor er det ikke så mye jeg kan hjelpe noen med om de skal ha vanlig konstruksjonsvirke.

I GANG ETTER ET OPPHOLD

Det har alltid vært sag på Lomsdal, men det hadde vært et opphold i sagbruket da Andreas Lomsdal startet opp for 21 år siden.

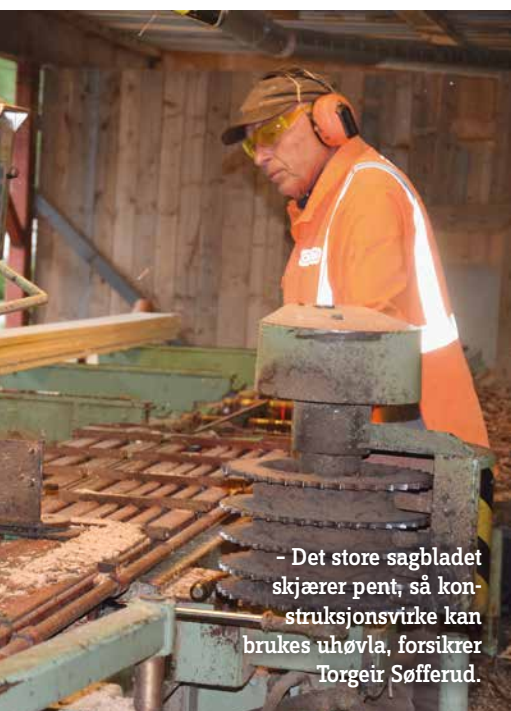
– Jeg er med i skogen i perioder om vinteren og får levert tømmer som jeg skjærer fra februar til midtsommer. Utover ettersommeren og høsten blir det noe mer skjæring og klargjøring ved siden av gardsdriften, forteller han.

– Nå på slutten av denne sesongen, leieskjærer jeg en del laftestokker i furu for et laftefirma og jeg skjærer noe gran som er bestilt og noe til lager av dimensjoner jeg vet det går mye av.

LAFTESTOKKER TIL TØRK

– Det ligger en del stokker og stabler med kraftige planker her?

– Ja, det meste er bestilt bort. Det er en del laftestokker som er skjært i 9 tommer som skal tørke og justeres til 8 tommer. ➔

– Det store sagbladet skjærer pent, så konstruksjonsvirke kan brukes uhøvla, forsikrer Torgeir Søfferud.

N. LOMSDAL SAG

Flott referanse: All trelasten til Skolmen bru i Dokkajuvet er levert av N. Lomsdal sag.

Saga skjærer gjennom stokken på noen få strakser.

Laftestokker legges til tørk. Det som ikke allerede er bestilt, blir fort solgt.

Her er det også noen golvbjelker som skal til en restaurering og det er noe på lager som snart er solgt, forklarer Lomsdal.

EI BRU SOM REFERANSE

Med kunder mange steder i Oslo, Gjøvik, Hadeland og Valdres, har N. Lomsdal sag mange referanser. Men den gjeveste er nok fagverksbrua Skolmen bru over Dokkajuvet som Byggmesteren har omtalt flere ganger.

– All trelasten er levert herfra, bortsett

fra noe eik som ble brukt til å feste stagene. Det er artig å se hvor fin brua er blitt. Den skulle gjerne vært litt mer tilgjengelig så flere kunne se! smiler Andreas Lomsdal.

SØFFERUD SAG: SKJÆRER DET DU VIL HA

– Jeg kan skjære det kunden ønsker, men jeg har ikke kapasitet til større bestillinger, forteller Torgeir Søfferud. Han har drevet sagbruk hjemme på garden siden han over-

tok gardsdriften etter faren omkring 1974.

Nå er han 79 år gammel og sønnen har overtatt garden, mens senior jobber på saga «når det passer». For det er ikke noe straff å jobbe, mener han.

– Kundene må komme og hente, jeg har ikke mulighet til å levere. Mye ligger klart, men jeg skjærer også på bestilling, understreker han.

I det siste har han fått flere henvendelser om konstruksjonsvirke og ytterkledning. ➔

Er du byggmester
og sulten på nye utfordringer?

MATAKI® søker produksjef for byggevarer

Nordic Waterproofing as eier og utvikler merkevaren MATAKI® som består av en serie tetteprodukter, spesielt utviklet for det nordiske markedet. Vi jobber med kundegruppene takentreprenører, byggevarehus store og små håndverksbedrifter. I tillegg til vareutvalget har vi fokus på kompetanseheving hos kundene våre. Derfor trenger vi din praktiske fagkunnskap. Sammen med dyktige kolleger får du ansvar for både vedlikehold og utvikling av tilbudet vårt, som består av asfalt takbelegg, radonsystemer og tettesystemer for tak, vegg og grunn. Det er viktig at du er faglig oppdatert og at du kan formidle løsninger som holder god faglig kvalitet.

Produktsjefen har en nøkkelrolle hos oss, og du får stor ansvarsfrihet. Du bør beherske engelsk muntlig og skriftlig og ha gode datakunnskaper. Vi tilbyr spennende og varierte oppgaver, gode lønnsbetingelser og gunstige pensjons- og forsikringsordninger.

For ytterligere opplysninger, kontakt Tommy Starmer på telefon 906 53 135.

Søknad sendes innen 5. sept. til People4You: stale.paulsen@people4you.no

Nordic Waterproofing as holder til i Askim og er en del av Nordic Waterproofing Group, en av de ledende aktørene i Nord-Europa. Konsernet utvikler, produserer og distribuerer et komplett utvalg av tetteprodukter. Vi er representert i 10 land med over 1100 ansatte og en samlet omsetning på over 3 mrd.

Med egne golv som referanse, reklamerer Søfferud gjerne for gran til gulvbord.

SØFFERUD SAG

Torgeir Søfferud forklarer hvorfor halvparten av alle plankene i byggevarebutikken høvles feil, på margsida.

På Søfferud sag ligger noen stabler av plank i ulike dimensjoner, og enda er det plass til mer.

Den som jobber alene, må lære seg teknikker for å unngå tunge løft.

– Jeg kan levere det og. Saga skjærer fint, men det blir uhøvla bord. Noe kan også leveres med vannkant. Uhøvla og med vannkant går fint om det brukes inne i konstruksjonen. Vannkanten er strekkved som gjør plankene sterkere, forklarer han.

HALVPARTEN HØVLES FEIL

Søfferud er opptatt av å skjære kledningsbord slik at kledningen monteres riktig: Med margsida ut.

– Lærebankene har anbefalt at margsida skal vende inn på underligere og ut på

overligere i tømmermannspanel. Det har de heldigvis gått bort fra. For det blir feil! Kledningsborda vil kuve seg hver sin vei og spikrene vil gradvis arbeides utover.

– Det er ille at halvparten av det som selges som kledning i vanlig byggevarebutikker, er feilvendt, den har høvlet margsida. Det henger sammen med at plankene kløyves slik at margsida vender opp på den ene og ned på den andre. Slik sendes de inn i høvelen så det ene bordet får høvlet margsida, det andre ytesida.

GRAN GIR DET FINESTE GOLVET

– Gran er tett, furua er som hønsenetting, fastslår Torgeir Søfferud.

Han slår et slag for gran som gulvbord. Han og kona fikk lagt det for fire-fem år siden, og det er like pent ennå, forsikrer han. Furu er mer vanlig i golv enn gran, men gran holder bedre.

– Jeg har hatt noen innom som har ønsket seg furugolv, men det har ikke vært vanskelig å overbevise dem etter at de har vært med og sett golvet vårt! ■

KLIKK HER
FOR MER INFO

Nå er det lett å få et perfekt spikermønster

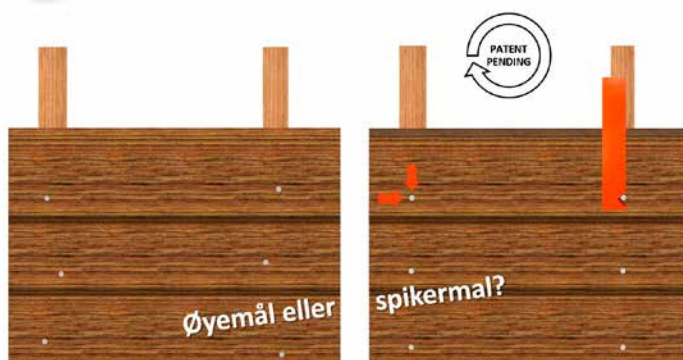
Spikermal for kledning

Det stilles store krav til estetikk på en vegg med kostbar kledning. Med spikermalen får du en perfekt plassering av spikeren, noe som bidrar til et pent og ryddig inntrykk.

Kledningspiker finnes i A4 syrefast og varmgalvanisert utførelse. Få med en **gratis** spikermal neste gang du kjøper kledningspiker.

Ta kontakt med din lokale byggevarebutikk.

**CHRISTIANIA
SPIGERVERK**

SIMPSON
Strong-Tie

A proud heritage of fastening innovation

+47 2202 1300 | strongtie.no

SVÆRT SPENT: Andrea Marie Bjordam foran svennestykket sitt, et tilbygg til hytta på Bærø. Hun var så spent på prøvenemndas bedømmelse at hun sov minimalt natten før. Men svennebrevet var aldri i fare. (Alle foto: Fredrik Pedersen)

Andrea Marie (20) er imponerende allsidig.

Her rører hun læremesteren til tårer

Byggmester Egil A. Myrstrand i Kragerø har opp gjennom årene hatt rundt 20 lærlinger i firmaet, de aller fleste gutter, men knapt noen har kunnet måle seg med Andrea Marie Bjordam (20) fra Bamble.

**AV PÅL EGIL TORNHOLM
VARDEN**

Andrea Marie imponerer sin læremester til tårer med et sjeldent allsidig talent for yrket. I den mannsdominerte bransjen er noe i ferd med å skje i Telemark.

ANTALL JENTER NÆR DOBLET

Myrstrand var derfor helt trygg på utfallet da firmaets lærling skulle opp til svenneprøven nylig. Likevel holdt følelsene på å ta overhånd da 20-åringen besto med glans.

– Jeg er så stolt og så glad at jeg var redd jeg skulle begynne å grine, fortalte byggmesteren umiddelbart etter at svennestykket hennes var bedømt til «meget tilfredsstillende».

Selv om kvinnelige tømrere fortsatt er få,

SKARPE BLIKK: Nils Harald Aase (t.v.) og Leif Ingar Liane gikk nøye til verks for å sjekke arbeidet til Andrea Marie Bjordam.

er det litt flere på gang i fylket enn tidligere, ifølge Byggfag opplæringskontor Telemark. Antall jenter i lære i byggfag er nemlig nær doblet i Telemark på to år. Om lag en av tre av disse jentene har valgt å lære husbygging, altså å bli tømrer.

TOPP SKUSSMÅL

Tilbake i kragerøskjærgården kan Andrea Marie senke skuldrene etter å ha fått dommen.

– Helt suverent utført arbeid og en teoribesvarelse i særklasse, mener de to medlemmene av prøvenemnda som tok turen ut til Bærø for å gå over hennes tømrerarbeid på ei hytte som er under renovering.

– Du er en kjempegod ambassadør for bransjen, føyer duoen til.

ANBEFALER Å FØLGE HENNE

Hovedpersonen selv kunne ikke annet enn å smile lettet etter å ha innrømmet at hun hadde sovet minimalt natten i forveien.

– Selvfølgelig anbefaler jeg andre jenter tømreryrket. Jeg stortrives jo med dette, har alltid vært glad i bruke nevene, svarer hun med ettertrykk på Vardens spørsmål.

Ved Kragerø videregående skole var hun eneste jente i klassen på bygg og anlegg. Svært ulikt kjønnsfordelingen på helsefag.

Den siste tiden er de likevel blitt flere jenter under opplæring i faget i fylket. Byggfag opplæringskontor Telemark opprettet i 2019 en jentegruppe for alle kvinnelige lærlinger på vei til å bli tømrere, murere og malere. Ved etableringen talte gruppen sju åtte jenter. Per i dag er de 14 medlemmer.

– Vi har fått signaler om at det kommer enda noen flere jenter til. Vi er svært stolte av gruppen «Jenter i yrkesfag» og glade for at den er bortimot doblet på to år, sier Trine Oterholt ved opplæringskontoret til Varden.

Visjonen er at gruppen skal bidra til rekruttering av jenter til byggfag, foruten å kunne møtes og utveksle erfaringer med å jobbe i en svært mannsdominert bransje.

HELT I SÆRKLASSE

Vi spoler tiden litt tilbake på Bærø. Så snart de er kommet i land, blir hyttetilbyggets nye kledning underkastet skarpe blikk fra prøvenemndas utsendte Nils Harald Aase fra byggefirmaet PEAB i Telemark og Leif Ingar Liane, byggmester i Porsgrunn.

I løpet av sine drøyt 16 år i prøvenemnda i tømrerfaget har byggmester Leif Ingar Liane hatt bare to jenter til vurdering.

FLOTT GJORT: En erfaren flislegger kunne ikke gjort det bedre, mener byggmester Egil A. Myrstrand om hvordan hans unge kollega Andrea Marie Bjordam har flislagt sitt første bad alene.

MYE SKRYT: Byggmester Leif Ingar Liane har nettopp gjennomgått teoribesvarelsen fra Andrea Marie Bjordam utenfor hytta. Kollegene Marius Markseth og Egil A. Myrstrand er glade på hennes vegne.

Andrea Marie Bjordam er nummer tre.

Før Liane sjekker svennestykket med tømestokken, har han latt seg imponere stort av teoribesvarelsen.

– Helt i særklasse godt levert. Her har mange gutter mye å lære, skryter Liane.

Han skumleser blant annet framdriftsplanen 20-åringen har beskrevet, «bestil-

lingen» av alle materialer, lista over verktøyet hun trenger til jobben, sikkerhetsanalyse og en oppsummerende egenvurdering.

PERFEKT

Foran vegg finmåler sensorene avstanden mellom bordene i den liggende kledningen. Perfekt! Lærlingen får også skryt for at ➔

samtlige skruer er i lodd og ikke er skrudd for langt inn i treverket, slik at det kan bli råtelommer.

Liane leter etter superlativene. Det er nesten så han må banne over ikke å finne noe å sette fingeren på.

– Helt rått. Det er nesten møbelkvalitet på tømringa di. Er det noen som har et vater?

Monteringen av den solide over 50 kilo tunge hyttedøra, som er det eneste hun har fått hjelp til å bære opp fra brygga, er også «langt innfor».

Lærlingen har tilpasset skjevheten i hytteveggen den nye kledningen butter mot, på eksemplarisk vis. Her er alt etter beskrivelsene fra arkitekten.

– Du er sjelden. Du er interessert, oppsummerer byggmester Liane og gratulerer kollega Egil A. Myrstrand med opplæringen.

FLISLAGT BADET OGSÅ

Han kvitterer med å vise oss inn på hyttebadet. Hun som fra dette øyeblikk kan kalle seg svenn, er nemlig et multitalent. Hun har også flislagt badet, det første hun har gjort helt alene. Ingen flislegger kunne gjort det bedre, ifølge Myrstrand.

Andrea Marie er takknemlig for at hun har hatt to års læretid som en av tre ansatte hos Myrstrand.

– Jeg er veldig fornøyd med resultatet i dag. Det kunne ikke gått bedre. Jeg håpet bare på «bestått» og ikke noe mer utover dét, oppsummerer Bamble-jenta beskjedent.

Fem arbeidsdager, to av dem ti timer lange, har gått med til selve svenneprøven der ute. Hun roser byggmesteren for alt han har satt henne til å gjøre, for å la henne prøve seg på hva det skulle være.

NEGLELAKK OG STORVILTJAKT

Leif Ingar Liane vil også rose de som tar inn ungdom i lære.

– Byggmesterfirmaene er de beste til å lære opp lærlinger. De tar også større grep for å få lærlinger. De som går i lære her, har større bredde i det de blir satt til å gjøre og får en tettere oppfølging. I de større byggfirmaene blir lærlingene ofte satt i mer ensidig produksjon, påpeker Liane.

Allsidige er i alle fall interessene til Andrea Marie Bjordam. Neglelakk, møbelsnekring, strikking, hekling og storviltjakt opptar henne på fritiden. Hun har dessuten tatt lappen for anleggsmaskiner.

Framtidsplanene? Hun har tenkt på å bli byggingeniør. Men først vil hun jobbe et år til i byggmesterfirmaet i Kragerø, inntil det blir militærtjeneste i 2022. ■

Tømrelærling Christoffer Horten og opplæringskonsulent Mille Maalstad i Opplæringskontoret for tømmerfaget i Oslo og Akershus. (Foto: OFT)

- Christoffer har utmerket seg fra første dag og er årets lærling 2020

Tømrelærling Christoffer Horten (21) i Tømmerfirma Søgnen AS ble gjort stas på av sin læremester og Opplæringskontoret for tømmerfaget i Oslo og Akershus.

AV CHRISTOPHER KUNØE
CK@BYGGMESTEREN.AS

Utdelingen av prisen for Årets lærling 2020 måtte utsettes på grunn av pandemi og smittevern, men rett før sommerferien dro Opplæringskontoret for tømrerfaget i Oslo og Akershus ut til byggeplassen på Nesodden.

HAR VÆRT HELDIG MED LÆREPLASSEN

– I dag er vi så heldige å overrekke prisen til årets lærling 2020. Christoffer Horten har under sin læretid hos Tømrerfirma Søgner AS utmerket seg fra første dag, fastslår opplæringskonsulent Oslo og Follo, Mille Maalstad, og opplæringsleder Kristoffer Søgaard.

I tillegg til prisen som Årets lærling mottar Horten 20 000 kroner som han skal bruke til nytt verktøy.

Vinneren takket for prisen og lære-plassen.

– Jeg har vært utrolig heldig og vunnet lærlingepreisen, så jeg føler meg veldig glad. Nå skal jeg bare stå på framover og fortsette interessen. Ellers liker jeg best å jobbe med nybygg, for da er jeg med på framdriften i hele prosjektet, og ser bygget reise seg fra grunnen med alle elementer som inngår i et stort byggeprosjekt, sier Horten som er fra Majorstua i Oslo.

JOBBER SOM EN TØMRER MED FEM ÅRS ERFARING

Ifølge lokalavisen Akershus amtsstidende får Horten mye ros av sin læremester – tømrerbas Thomas Køster: – Christoffer viste allerede under utplasseringsperioden et ekstra engasjement, for han var villig til å stå på det lille ekstra. Og han har innfridd forventningene vi hadde til ham som lærling, og vel så det med en ekstraordinær arbeidsmoral, sier Køster som mener at Horten allerede jobber som en tømrer med fem års erfaring.

I sin begrunnelse til OFT skriver Køster at Horten leverer ferdig utført produkt av høy kvalitet, og evner å vurdere forskjellige vinklinger på hvordan han angriper oppgaven. Han er aldri redd for å spørre om veiledning og diskuterer gjerne løsninger på et faglig nivå.

– Christoffer er hel ved, og det er ingen tvil om at han blir en tømrer av meget høy kvalitet. Han vurderes av oss i firmaet som en eksepsjonell læregutt som fortjener en ekstra utmerkelse for sin innsats, holdning og ambisjon i tømrerfaget, sier tømrerbas Thomas Køster. ■

SALTO SYSTEMS NEOXX G4

DIGITAL HENGELÅS TIL BYGGEPLASSER

Salto Systems lanserer hengelåsen Neoxx G4 som åpnes med en app og varsler deg ved innbrudd.

En smart hengelås gir mer sikkerhet, fleksible adgangsmetoder og oversikt over låsens og brukerens aktivitet, lover produsenten. Hengelåsen betjenes med en mobilapp og en kontaktløs smartnøkkel som administreres av en nettbasert adgangskontrollplattform.

Låsen kan åpnes og styres med ulike systemer og Saltos egen app. Med appen kan man sende eller motta en mobilnøkkel for å åpne låsen med smarttelefon.

Låskassen er i herdet stål og fås også i en versjon der låsbøylen kan låses ut helt.

BLÅKLÅDER VERNESKO

BESKYTTER MOT LANGTIDSSKADER

Blåkläder lanserer nye vernesko som skal beskytte foten bedre og lengre mot ytre skader og indre belastninger.

Selskapet lanserer nå en rekke nye vernesko utarbeidet i samarbeid med ortopedispecialisten Camp Pro i Sverige.

Skoene er blitt testet underveis av 150 personer fra ulike yrkesgrupper. Mange

tilbakemeldinger knyttet til skoens stabilitet, hælkappe, vridningsstyrke, passform, støtabsorpsjon og tyngdefordeling, har bidratt til sluttresultatet. Ikke mindre enn 200 prototyper har vært utviklet før den endelige versjonen sto ferdig.

– Skoene er med andre ord spesialutviklet for et langt arbeidsliv med optimal beskyttelse av føttene, lover Blåkläder.

NY BOK OM PRAKTISK BYGNINGSFYSIKK

– Hoveddelen av boka «Praktisk bygningsfysikk» handler om bygningsfysiske prinsippløsninger i forbindelse med utførelse av tak, yttervegger og golv, sier professor Stig Geving ved NTNU.

Det brukes mye plass i boka på å forklare bakgrunnen for disse prinsippene.

– Dette gir forståelse som er nødvendig dersom man for eksempel ønsker å avvike fra mer allment aksepterte løsninger. Det er lagt vekt på utstrakt bruk av tegninger, skisser og fotografier for å illustrere disse

prinsippene, sier Geving.

Boka egnet for de fleste praktiserende aktører i byggebransjen som jobber med eller er interessert i bygningsfysikk, og som ønsker en oppfriskning av praktiske bygningsfysiske prinsipper og anbefalinger.

PRODUKTER

Elementer leveres til hus og hytter i hele landet. Her oppføres en hytte på 250 m² i Setesdal i sommer. (Foto: Eon Elementer)

ELEMENTFABRIKK PÅ BIRKELAND

EON Elementer merker økt etterspørsel og flytter inn i ny fabrikk som kan levere elementer til 100 hus og hytter i året.

I syv år har gründerne i EON Elementer AS jobbet hardt for å utvikle, patentere og få tekniske godkjenninger for sine byggelementer som kombinerer bindingsverk, isolasjon, damp og vindsperre.

Systemet er basert på senteravstand 300 mm, og inneholder både hjørne- og veggmoduler.

Størrelsen varierer i faste avstander på 300 mm i alle dimensjoner. Takhøyder på

2 400 mm og 2 700 mm er standard, mens andre høyder produseres på forespørsel.

Elementene skrues enkelt sammen med bolter i forborede hull, og er klare for kledning på inn- og utsiden. De er laget i henhold til TEK17 og kan enkelt oppgraderes til passivhusnivå ved at utbygger legger ekstra isolasjon i bindingsverksdelen av elementet.

Nå samarbeider EON med flere leverandører innen kledninger, festemidler og monteringsystemer.

– Vi må utvikle hele byggesystemet slik at det blir mest mulig komplett. Det blir viktig for oss framover, sier ingeniør og teknisk leder Halldor Gunnar Halldorsson i EON Elementer.

GYPROC

TO NYE VINDSPERRE-LØSNINGER

Systemene Gyproc Vindtett og Glasroc X består av vindsperreplate og tilpassede profiler, teip og skruer.

Gyproc Vindtett er et komplett system for vindsperre i lette yttervegger med bindingsverk og luftet kledning. Gyproc Vindtett er en tradisjonell, kartongkledd vindsperreplate. Den er brannbeskyttende, lufttett og diffusjonsåpen. Kjernen består av impregneret og glassfiberarmert gips. Kartongoverflaten på begge sider av platen er impregneret og vann-avvisende.

Glasroc X er et komplett system for vindsperre, utviklet og

Glasroc X

testet for bruk i lette yttervegger med bindingsverk. Den er brannbeskyttende, lufttett og diffusjonsåpen. Vindsperran er en komposittplate og består av en impregneret og glassfiberarmert gipskjerne, og en formstabil, fuktighetsavvisende (hydrofob) og uorganisk glassfibermatte i overflaten.

Monterte plater kan tåle eksponering inntil 12 måneder før ytterkledningen monteres, så lenge Gyprocs monteringsprinsipper og betingelser for bruk er fulgt, avslutter produsenten.

MAKITA DCW180

PRAKTISK KJØLE- OG VARMEBOKS

Makita DCW180 kan kjøle ned til -18 °C og varme opp mat eller materialer til 60° C.

På byggeplassen har man sjelden riktig utstyr til varme lunsjer, eller man har kun en mikrobølgeovn på deling til mange arbeidstakere. Med DCW180 kan maten varmes opp til 60° C. Og varmfunksjonen er et praktisk hjelpemiddel når væsker eller lim må lagres i varme temperaturer for å unngå frysing. Boksen kan holde temperaturen nede på 5 °C i 17 timer og oppe i 60 °C i fire timer. DCW180 kan drives av ett eller to 18V LXT-batterier, AC eller 12/24 V DC.

Med batterier veier DCW180 13,8 kilo og har plass til opptil 20 mineralvannflasker.

MONTASJEUTSTYR
er lokale spesialister,
som har et ekstra
bredt sortiment og høy
kompetanse innen
verktøy, festemidler
og arbeidsklær.

Se mer på montasjeutstyr.no

KLIKK HER
FOR MER INFO

**montasje
utstyr**

SPESIALISTEN PÅ LØSNINGER

Money for Nothing

- entreprenørens krav på avbestillingserstatning

Et av særtrekkene med entrepriseretten er at avtaler kan endres etter de er inngått. Dette kan også innebære at omfanget av avtalen reduseres etter at den er signert. Byggherren kan da ønske å trekke ut noe av det som er avtalt.

Entreprisavtaler kan reduksjoner falle inn under to ulike regelsett, reglene om «endringer» og om «avbestilling». Et bevisst forhold til forskjellen mellom endringer og avbestilling, er avgjørende for muligheten til å beholde dekningsbidraget for arbeidet som ikke skal utføres.

ØKONOMISK FORSKJELL PÅ AVBESTILLING OG ENDRINGER

Dersom byggherren har foretatt en avbestilling, er reglene slik at entreprenøren skal stilles som om kontrakten hadde vært oppfylt. Dette betyr at det kan kreves erstatning slik at entreprenøren beholder dekningsbidraget, og han vil dermed fortsatt få den fortjenesten han ellers ville hatt.

Til kontrast må man som entreprenør imidlertid pent akseptere negative endringer, og dermed også redusere vederlaget i tråd med innsparingene på prosjektet.

Forskjellen mellom avbestilling og negative endringer gir da en merkbar forskjell i det økonomiske oppgjøret.

Dersom vilkårene for avbestillingserstatning er oppfylt etter standardkontraktene, er kravet på avbestillingserstatning uten unntak. I kontrakter med forbrukere er det derimot enkelte snevre unntak.

NÅR ER DET SNAKK OM EN AVBESTILLING?

Ofte vil skillet mellom endringer og avbestilling bli avgjort ut fra størrelsen på reduksjonen.

Etter standardkontraktene er en netto reduksjon på minst 15% eller mer av det samlede vederlaget å regne som en avbestilling, jf. blant annet NS 8405 punkt

JUS

AV HÅVARD
ALTERSKJÆR
ADVOKATFULLMEKTIG
BYGGMESTER-
FORBUNDET

Selv om deler av arbeidet trekkes ut av en entrepriseavtale, kan det godt være at entreprenørens dekningsbidrag fortsatt skal betales. (Illustrasjonsfoto: PB Lotherington)

38.1 annet ledd og NS 8407 punkt 44 annet ledd.

I forbrukerforhold er omfanget av reduksjonen kun et moment i vurderingen av om det foreligger en avbestilling. En grense på 15% vil imidlertid være et godt utgangspunkt, med mindre noe annet er avtalt særskilt.

BYGGHERREN KAN IKKE «SKUMME» KONTRAKTEN

Mange prosjekt er gjerne sammensatt av flere poster med ulik fortjeneste på postene. Det kan da tenkes at byggherren ønsker å «skumme» kontrakten – slik at de postene som gir best fortjeneste til entreprenøren, tas ut.

Dersom reduksjonen er mindre enn 15 %, er som nevnt hovedregelen at denne skal anses som en endring, og at entreprenøren må tåle full reduksjon av vederlaget. Både i standardkontraktene og forbrukerforhold har imidlertid entreprenøren beskyttelse mot en slik illojal utnyttelse av reglene om endringer.

ARBEIDET KAN IKKE OVERLATES TIL ANDRE

I kontrakter mellom profesjonelle som følger NS-standardene, har entreprenøren adgang til å motsette seg at andre entreprenører overtar avbestilte ytelser «før overtakelse har skjedd», jf. NS 8405 punkt 38.1 siste ledd og NS 8407 punkt 44 siste ledd. Det er lagt til grunn at samme regel gjelder også for reduksjoner som i utgangspunktet skulle vært behandlet som endringer. I praksis vil dette ofte innebære at entreprenøren kan nekte byggherren å overlate egne arbeider til andre entreprenører.

I forbrukerforhold er det ingen tilsvarende regel som i standardkontraktene. I forarbeidene til bustadoppføringslova er det angitt at det i vurderingen av om det er en avbestilling eller endring kan legges vekt på å forhindre misbruk av endringsreglene. Formålet med endringsreglene i entrepriseretten er at byggherren skal ha anledning til å endre avtalen for å oppnå et annet resultat enn opprinnelig avtalt. Dersom avtalte ytelser kun blir overført til en annen entreprenør uten at formålet var å oppnå et annet sluttresultat, blir det antakelig mer passende å anse overføringen som en avbestilling enn en endring.

OPPSUMMERING

Selv om deler av arbeidet trekkes ut av en entrepriseavtale, kan det godt være at entreprenørens dekningsbidrag fortsatt skal betales.

Krav på betaling av dekningsbidrag er særlig aktuelt om samlet reduksjon er større enn 15 % av kontraktssummen, eller om byggherren ønsker arbeidet utført av noen andre. ■

Et vikingskip er en av attraksjonene i vikingleiren på Avaldsnes. (Foto: Visithaugesund.no/Tove V. Bråthen)

Landsmøte på vikingtokt

Besøk til vikingleiren ved Avaldsnes er en av opplevelsene deltakere kan vente seg på landsmøtet i Haugesund 23. – 25. september.

– Vi har bestilt godt vær, Haugesund og området vårt er jo aller best i fint vær. Men skulle det ikke slå til, har vi gode løsninger, lover Frode Severinsen som leder den lokale arrangementskomiteen.

De har lagt seg i selen og lover blant annet båttur til Avaldsnes på Bokkøy til en populær vikingleir. Besøket på lørdag blir et høydepunkt i det sosiale programmet. I høysesongen bor det vikinger i leiren, det vil si skuespillere som lever på vikingers vis for å skape gode autentiske opplevelser for de mange besøkende.

– Her er også TV-serien «Vikingane» spilt inn, forteller Severinsen.

LEKE PÅ VIKINGERS VIS

Selv uten vikinger som vertskap, skal deltakerne få prøve seg på ulike aktiviteter som vikingene drev med. En tur med vikingskipet kan det kanskje også bli, før lunsj serveres i vikinghuset.

Avaldsnes regnes for øvrig som Norges eldste kongesete. Selveste Harald Hårfagre, og andre vikingkonger, hadde sete der.

I nærheten ligger Olavskirken som det også blir anledning til å besøke for å høre

om kirkens historie. Den ble påbegynt allerede i 1250.

HYGGELIG I UHØVLA OMGIVELSER

Arrangementet begynner allerede torsdag kveld med middag for deltakerne i Høvleriet, et konsert- og restaurantlokal i en bygning for et høvleri som ble etablert i 1867 og var virksomt helt opp i nyere tid. Nå loves det høy stemning i «uhøvla

omgivelser». Stedet har eget ølbryggeri og arrangerte nylig en ølfestival. Etter landsmøtets besøk torsdag, blir det to dagers Bluesfestival.

LEDSAGERE TIL SKUDENESHAVN

Som det seg hør og bør, er det lagt opp til tur for ledsagerne mens landsmøteforhandlingene pågår fredag formiddag. Turen går til Skudeneshavn som skal være en av de best bevarte gamlebyene i Europa med smale gater og lav trehusbebyggelse. ■

Gi de ansatte noe å snakke om et helt år – bestill et

BRAKKE-ABONNEMENT
på Byggmesteren!

**10 utgaver i året
for kun kr. 480,-***

* Forutsetter ett hovedabonnement

Pust ut!

SUDOKU 0721

LETT:

5		7	8	1	4	3		6
6	1	8		9				2
				6	5	7		
4	6		3		8			
7	5		1			2	6	
8						4		3
1	8	5	4	3	7	6		
3	7	6			1		5	
	4	9		8	6			7

VANSKELIG:

6				7			4	
5				4	1	3	8	
		1	6				2	5
				6	8		9	7
		7	3	2				
							1	3
4			7	9	1			6
	6			3				

Fyll ut de tomme feltene slik at både de loddrette og vannrette radene, samt hver av boksene med 3 x 3 felter, inneholder alle tallene fra 1 til 9.

LØSNING:

LETT:

4	8	1	9	8	5	6	7	2
7	5	8	1	2	6	9	7	3
6	2	9	7	3	5	8	1	4
2	7	7	5	9	1	6	8	3
8	9	2	6	7	1	3	5	4
5	1	6	8	7	3	2	9	7
1	8	7	5	9	2	7	6	3
2	7	5	3	6	7	8	1	9
9	6	3	7	1	8	2	4	5

VANSKELIG:

8	7	6	7	3	2	5	9	1
9	5	2	1	6	7	3	8	4
3	1	7	9	5	8	6	2	4
7	8	9	5	2	3	7	1	6
7	6	5	8	9	1	7	3	2
2	3	1	7	7	6	9	5	8
5	2	7	6	8	9	1	7	3
6	9	8	3	1	7	2	4	5
1	7	3	2	4	5	8	6	9

GODT Å HØRE!

En tømrersvenn skulle for første gang møte kjærestens foreldre til middag. Hun lokket ham med at foreldrene skulle ut etterpå og at de da ville få huset – og soverommet – for seg selv. Innom byens eneste apotek, skrot tømreren: – I kveld er det duket for et nummer, så jeg trenger kondomer! – Skal det være en trepakning eller en økonomipakke? spurte apotekeren. – Ja, så kåt som jeg er, og det er visst kjæresten også, så vil jeg nok trenge økonomipakka! Om kvelden blir han vist inn i spisestua, og idet foreldrene kommer inn, setter han seg pent til bordet og tilbyr seg å lese bordbønnen. Han bøyer hodet og folder hendene. Slik blir han sittende i både tre og fire minutter, før jenta hvisker:– Jeg visste ikke at du var så religiøs! Og tømreren svarer: – Og jeg visste ikke at faren din var apotekeren i byen!

LES ALT
MED
I 3 UKER
FOR
KUN 19,-

www.byggmesteren.as/abonnement

**BYGG
MESTEREN**

LANDSMØTE 2021

Scandic Maritim, Haugesund
23. – 26. september

KLIKK HER
FOR MER INFO

Vi gleder oss til å ønske medlemmer, ledsagere og leverandører velkommen til landsmøte i Haugesund 23.-26. september. I tillegg til gjennomføring av generalforsamling, er det i samarbeid med lokalforeningen i Haugesund, lagt opp til et sosialt program. Det blir blant annet tur til Bukkøy og vikingegarden Avaldsnes hvor vi får en smakebit på vikingelivet. Ledsagerturen går til sjarmerende Skudeneshavn, og vi skal alle nyte god mat og drikke på brygga i Haugesund. Husk påmeldingsfrist 6. september!

Fullt program og påmeldingslink er sendt på e-post og ligger også på Medlemsnettet.

TEMAPLAN 2021

Spennende temaer i høstens utgaver av Byggmesteren

ELEKTRISK VAREBIL

Om bare fire år skal alle nye biler være utslippsfrie. Vi ser nærmere på hva som tilbys av el-varebiler og hva som kommer.

Hva kan brukerne vente seg av kjørelengde og lasteevne?

MATERIELLFRIST: 13/9

0821

FOTO: SHUTTERSTOCK

UNG OG FERSK I BYGGEBRANSJEN

Med synkende ungdomskull blir kampen om de unge hardere. Hva blir gjort for å ønske ungdommen velkommen, fleksible arbeidstidsordninger, gode brakkeforhold, verktøy og verneutstyr?

MATERIELLFRIST: 8/11

1021

FOTO: SHUTTERSTOCK